ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وأدبية . الدورة السؤولة . إيفا تروبشتيان

200.000 Լ.Ո. 100-ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 200 (27271) ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2026 8 ԷՋ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՆԻՍՏ

Հայաստանի արտաքին գործոց եւ միջազգային առեւտուրի փոխնախարար Վահան Կոստանեանի եւ Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարի փոխտեղակալ Փիթըր Անտրէոլիի համանախագահութեամբ կայացաւ Հայաստանի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ ստորագրուած համապարփակ ռազմավարական գործընկերութեան կանոնադրութեան իրականացման աշխատանքային խումբի հանդիպումը՝ տեսակապի ձեւաչափով:

Կողմերը անդրադարձ կատարեցին համապարփակ ռազմավարական գործընկերութեան կանոնադրութեամբ նախանշուած ոլորտային նախաձեռնութիւններու կատարման ընթացքին, «Թրամփի ուղի» նախագիծի իրականացման վերաբերող հարցերուն, ինչպես նաեւ Հայաստան-Միացեալ Նահանգներ երկկողմանի յարաբերութիւններու այլ օրակարգային նիւթերու:

Քննարկումներուն կիզակէտը հանդիսացան ուժանիւթի, կարեւորագոյն հանքանիւթերու եւ հազուագիւտ հանածոներու, ինչպես նաեւ կրթական եւ մշակութային համագործակցութեան վերաբերող հարցեր:

ՈՒԱԼՑ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ 3 ՊԵՏԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԵՑ ՖԻՆԻԻԼ-Ի ՅԱՋՈՐԴՈՂ ՓՈՒԼԸ

Հանրապետութեան նախագահ Ժոզեֆ Աուն երէկ Պաապտայի պալատին մէջ ընդունեց ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մայք Ուալցը՝ ներկայութեամբ Լիբանանի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Միշէլ Իսայի եւ դեսպան Ուալցին ընկերակցող պատուիրակութեան, ինչպէս նաեւ ներկայ էր եռակողմ բանակցութիւններուն մէջ լիբանանեան պատուիրակութեան պետ, նախկին դեսպան Սիմոն Քարամ: Այս մասին հաղորդեց նախագահական պալատի տեղեկատուական գրասենեակը:

Ժողովի ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ Լիբանանի եւ շրջանին մէջ ներկայ զարգացումներուն, Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի ժամանակաւոր ուժի՝ ՖԻՆԻԻԼ-ի առաքելութեան աւարտէն ետք փուլին եւ իսրայէլեան յարձակումներու շարունակման ու Իսրայէլի շրջագծային համաձայնութիւնը չյարգելուն լոյսին տակ հարաւային Լիբանանի կացութեան:

Ուալց նաեւ հանդիպում ունեցաւ վարչապետ Նաուաֆ Սալամի եւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի հետ, որոնց հետ եւս քննարկեց հարաւային Լիբանանի կացութիւնն ու ՖԻՆԻԻԼ-ի առաքելութեան աւարտին յաջորդող փուլը, ինչպէս նաեւ եռակողմ շրջագիծը կեանքի կոչելու կարելիութիւնները:

Անդրադառնալով ՖԻՆԻԻԼ-ին յաջորդող փուլին՝ Սալամ վերահաստատեց «շարունակման անհրաժեշտութիւնը հարաւային Լիբանանի մէջ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին կողմէ լիազօրուած միջազգային ներկայութեան, որ նաեւ կը ներառէ դիտորդութիւնը, զեկուցումներու ներկայացումը, հաղորդակցիլը, լիբանանեան բանակին աջակցիլը իր պարտականութիւնները կատարելու եւ պետութեան իշխանութիւնը անոր միջոցով ընդլայնելու՝ միաժամանակ հաւատարիմ մնալով թիւ 1701 որոշումին՝ իբրեւ հարաւային Լիբանանի մէջ միջազգային դասաւորումներու հիմնարար ուղեցոյց»:

Ինչ կը վերաբերի եռակողմ շրջագիծին, ան ընդգծեց «փոխադարձութեան ու փուլային գործադրութեան սկզբունքները, որոնց վրայ հիմնուած է եռակողմ շրջագիծը, գործնական քայլերու եւ գետնի վրայ շօշափելի արդիւնքներու հասնելու անհրաժեշտութիւնը՝ սահմանելով յստակ ժամանակացոյց, որ պիտի ապահովէ զուգահեռ յառաջընթաց երկու ուղղութիւններով՝ Իսրայէլի Լիբանանի տարածքէն լիակատար հեռացումը, ամբողջ տարածքին մէջ պետական իշխանութեան տարածումը եւ զէնքի նկատմամբ մենաշնորհը, բացի ատկէ, ստեղծելով նաեւ յուսալի **մեքանիզմ՝** երկու կողմերուն ատկէ, պարտաւորութիւններու կատարումը ստուգելու համար»:

Սալամ շեշտեց «այս շրջագիծի կեանքի կոչման մէջ ամերիկեան դերի կարեւորութիւնը՝ Իսրայէլի յարձակումներու դադրեցումն ու լիակատար հեռացման իրագործումը ապահովելու համար»:

Վարչապետը ընդգծեց. «Նպատակն է հասնիլ կայուն լուծման, որ պիտի վերականգնէ Լիբանանի լիակատար գերիշխանութիւնը, եւ ոչ թէ՝ պարզապէս հակամարտութիւնը կարգաւորել»:

Այն Թինէի մէջ Պըրրիի հետ իր հանդիպումէն ետք Ուալց ՖԻՆԻԻԼ-ի առաքելութեան ապագայի քննարկման շարունակման կարեւորութիւնը շեշտեց:

Ուալց նշեց, որ Լիբանան իր այցելութեան նպատակը իշխանութեան երեք պետերուն հետ հանդիպում ունենալը, ՄԱԿ-ի առաքելութեան ծանօթանալն ու երկրին մէջ անոր ապագային քննարկումն է:

ՄԱԿ-ի մօտ Միացեալ Նահանգներու դեսպանը աւելցուց, որ իր լսած դիրքորոշումներն ու առաջարկները պիտի փոխանցէ Ուաշինկթընին եւ ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին:

Ուալց եզրափակեց նշելով, որ Միացեալ Նահանգները կը նախատեսեն ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդի թիւ 1701 որոշումի կիրարկման շարունակութիւնը՝ յառաջիկայ փուլին եւ հարաւային

Շար.ը՝ էջ 2

ԱՐԱՂՉԻ. «ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՎ ԼՈՒԾՄԱՆ ՅԱՆՁՆԱՌՈՒ ՄՆԱՑԻՆՔ, ՍԱԿԱՅՆ ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻ ԵՒ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻ ՈՒՂԻՆ ԸՆՏՐԵՑ»

Իրանի արտաքին գործոց նախարար Ապպաս Արաղչի Միացեալ Նահանգները պատասխանատու նկատեց Հորմուզի նեղուցին մէջ անվտանգութեան բացակայութեան համար:

Ան ըսաւ, որ նեղուցին մէջ տիրող կացութիւնը հետեւանք է «ամերիկեան թշնամական քաղաքականութիւններուն» եւ «Իրանի վրայ ամերիկեան-իսրայէլեան յարձակումներուն»:

Արաղչի յայտնեց, թէ իր երկիրը անցնող երկու տարիներուն ընթացքին յանձնառու եղած է իրավիճակը դիւանագիտութեան ճամբով լուծելուն, եւ Ուաշինկթընը մեղադրեց «յարձակումի, սպառնալիքներու, սպանութիւններու եւ տնտեսական շրջափակման ուղին» ընտրելու յանցանքով:

Ան ըսաւ, որ Թեհրան կառչած կը մնայ Միջազգային օրէնքին, ՄԱԿ-ի կանոնադրութեան եւ հակամարտութիւնները խաղաղ միջոցներով ու դիւանագիտութեան ճամբով լուծելուն:

Իրանեան դիւանագիտութեան պետը աւելցուց, որ իր երկիրը աշխատանք կը տանի մերձակայ երկիրներուն հետ բարեկամութեան հիմամբ շինիչ յարաբերութիւններ հաստատելու եւ իր ու այդ պետութիւններուն միջեւ խորքային տարակարծութիւններ չի տեսներ:

Շար.ը՝ էջ 8

ՔՐԵՄԼԻՆ ՉԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆԵՐ ՏՈՆՊԱՍԸ ՕԹԱՆ-ԻՆ ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱՑ ՉԻՋԵԼՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Քրեմլին մերժած է մեկնաբանել Ուքրանիոյ՝ ՕԹԱՆ-ին անդամակցելուն դիմաց Տոնպասէն հրաժարելու կարելիութեան մասին առաջարկը՝ նշելով, որ բանակցութիւններու մանրամասնութիւնները հրապարակելը տեղին չէ: Այս մասին հաղորդեց «Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանը:

Ռուսիոյ նախագահի բանբեր Տմիթրի Փեսքով լրագրողներուն ըսած է. «Մենք կը շարունակենք հաւատարիմ մնալ այն դիրքորոշման, որ մեր եւ ամերիկացիներուն միջեւ ընթացող քննարկումներուն մանրամասնութիւնները հրապարակելը նպատակայարմար չէ՝ ինքնին խաղաղ հոլովոյթի շահերէն մեկնելով»:

Ուքրանիոյ նախագահ Վոլոտիմիր Զելենսքին Ապու Տապիի մէջ Ռուսիոյ հետ խաղաղ բանակցութիւններու հերթական փուլէն ետք շաբաթ օր յայտարարած էր. «Ամերիկացի բանագնացները առաջարկած են քննարկել Ուքրանիոյ՝ Տոնպասէն զօրքերը հեռացնելու կարելիութիւնը՝ ՕԹԱՆ-ին անդամակցելու դիմաց»:

ՓԵՔԻՆ. «ՃԻՆՓԻՆԿ 19 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻՆ ԹՐԱՄՓԻ ԵՒ ՓՈՒԹԻՆԻ ՀԵՏ ԵՌԱԿՈՂՄ ՎԵՀԱԺՈՂՈՎ ՊԻՏԻ ԳՈՒՄԱՐԷ»

Չինաստանի արտաքին գործոց նախարարութիւնը հաստատեց, որ Չինաստանի նախագահ Շի Ճինփինկն ու անոր ամերիկացի պաշտօնակից Տանըլտ Թրամփն ու ռուս պաշտօնակից Վլատիմիր Փութինը 19 նոյեմբերին հարաւային Չինաստանի Շինզին քաղաքին մէջ եռակողմ վեհաժողով մը պիտի գումարեն:

Նախարարութիւնը այս հակիրճ հաղորդագրութեամբ բաւարարուեցաւ, առանց յաւելեալ մանրամասնութիւններ տալու:

Շար.ը՝ էջ 8

ՔԱԼԼԱՍ. «ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԵՏ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՄԲ ՅԱՌԱՋ ԸՆԹԱՆԱԼՈՒ»

Եւրոպական Միութեան արտաքին ու անվտանգութեան քաղաքականութեան բարձրագոյն յանձնակատար Քայա Քալլաս յայտնեց, որ միութեան արտաքին գործոց նախարարները Պրիւքսելի մէջ իրենց ամսական ժողովի ընթացքին պիտի քննարկեն Սուրիոյ հետ յարաբերութիւնները ամրապնդելու կարելիութիւնները:

Ան շեշտեց, որ Դամասկոս կարիքը ունի շտապ աջակցութեան՝ շրջանին մէջ լարուածութեան մագլցումին լոյսին տակ կայունութիւնը ամրապնդելու համար:

Շար.ը՝ էջ 8

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԽՄԲԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՎ ԼՍՈՒՄՆԵՐ՝ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Հայաստանի Ազգային ժողովին մէջ երէկ սկսաւ «Հայաստան» խմբակցութեան նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած լսումներ՝ Հայաստանի մէջ քաղաքական բանտարկեալներու իրաւունքներուն նիւթով:

Լսումներուն իշխանական Քաղաքացիական պայմանագիր կուսակցութեան խմբակցութիւնը չմասնակցեցաւ, ներկայ էին «Ուժեղ Հայաստան»-ի անդամները:

Զեկուցումով հանդէս եկաւ Մարդու իրաւունքներու խորհրդարանական յանձնախումբի նախագահ Լիլիթ Գալստեանը՝ պնդելով, որ ընդդիմադիրները հետապնդելու հրահանգ Նիկոլ Փաշինեանը նոյնինքն խորհրդարանի ամպիոնէն հնչեցուց:

«Ուժեղ Հայաստան» խմբակցութենէն Գոհար Մելոյեան առաջարկեց ուսումնասիրութեան առարկայ դարձնել իրենց կուսակից Արսէն Գէորգեանի մահուան հանգամանքները: Ան ըսաւ, թէ Գէորգեան մահացած է պատշաճ բժշկական օգնութեան բացակայութեան պատճառով:

ՏԱՊԼԻՆԻ ՄԷՋ ՈՐԴԵԳՐՈՒԵՑԱՒ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՀՌՉԱԿԱԳԻՐԸ, ՈՐՈՒՆ ՉՄԻԱՑԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՆ ՈՒ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԸ

Տապլինի մէջ տեղի ունեցող Եւրոպական քաղաքական համայնքի վեհաժողովին մասնակիցները Ֆրանսայի նախաձեռնութեամբ ստորագրեցին «Եւրոպայի ապահովութեան առանցքային սկզբունքները» ընդգրկող հռչակագիր մը: Հայաստանն ու Ազըրպէյճանը, որոնց ղեկավարները կը մասնակցէին տապլինեան վեհաժողովին, չեն միացած հռչակագիրին:

Գերմանիոյ, Ուքրանիոյ, Մեծն Բրիտանիոյ, Սպանիոյ եւ այլ 35 եւրոպական երկիրներու ստորագրած փաստաթուղթը, ԱՓԱ լրատու գործակալութեան համաձայն, կ'ամրագրէ եւրոպական ապահովութեան վրայ հիմնուած առկայ դրոյթները եւ պիտի ամբողջացնէ զանոնք նոր նիւթերով, մասնաւորաբար՝

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՍՏ «Թի24»-ԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ՍԱՀՄԱՆԸ ՊԻՏԻ ՉԲԱՆԱՅ՝ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ՊԱՔՈՒԻ ՀԵՏ ԼԱՐՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Անգարայի եւ Պաքուի միջեւ յարաբերութիւններու լարուածութեան ընթացքը հասկնալու համար պէտք է երթալ 2009, երբ Պաքուի ճնշումով Թուրքիա ձախողեցուց հայ-թրքական յարաբերութիւններու կարգաւորումը: Թրքական «Թի24» կայքի սիւնակագիր Պարչըն Ինանչ այսպէս սկսած է իր յօդուածը:

Շար.ը՝ էջ 8

ԸՍՏ «ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԹԱՅՄԶ»-Ի

ԻՍՐԱՅԵԼ ԱՐԱՏԸ ՓՆՏՌԵԼՈՒ ՁԱԽՈՂ ՓՈՐՁԻ ՄԸ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ԻՐԱՆՑԻ ԵՐԿՈՒ ՁՕՐԱՎԱՐՆԵՐ ԱՌԵՒԱՆԳԱԾ ՈՒ ՍՊԱՆՆԱԾ Է

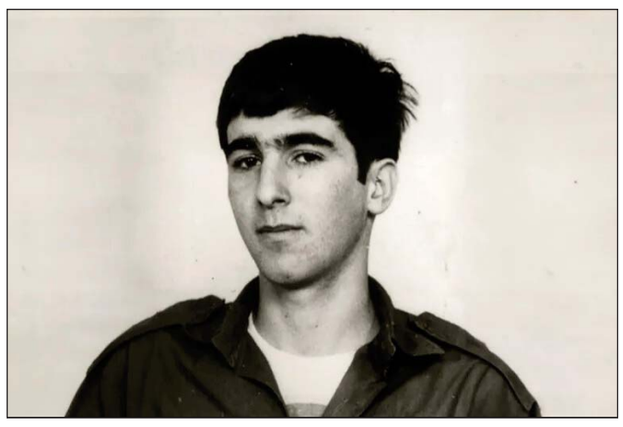
«Նիւ Եորք Թայմզ» հաղորդեց, որ իսրայէլեան հետախուզութեան պաշտօնատարները իսրայէլացի անհետ կորսուած օդաչու Ռոն Արատի որոնման տասնամեակներէ ի վեր շարունակուող գործողութեան ծիրին մէջ առեւանգած են իրանցի բարձրաստիճան զօրավարներ, զանոնք չարչարանքի տակ հարցաքննած եւ անոնցմէ ոմանք սպաննած՝ հակառակ հետախուզական շարք մը զեկուցումներու եզրակացութեան, թէ Իրան Արատի առեւանգման մեղսակից չէր:

Ըստ օրաթերթին հրապարակած հետաքննութեան, այդ գործողութիւններուն կարեւորագոյններէն մէկը տեղի ունեցած է Դամասկոսի մէջ սեպտեմբեր 2021-ին, երբ իսրայէլացի գործակալներ առեւանգած են Իրանի Յեղափոխական պահակագունդի հին անդամներէն իրանցի զօրավար Ապտալլա Սապիրին, երբ դիւանագիտական թաղամասի մը մէջ կը վազէր:

Անոնք զինք թմրեցնելէ ետք առած են ճերմակ բեռնակառքի մը մէջ եւ անոր գլուխը սառնարանի մէջ դրած, ապա զինք փոխադրած են Իսրայէլ:

Հարցաքննութիւնը կատարողները միայն մէկ հարցում ուղղած են՝ «Ռոն Արատի մասին ի՞նչ գիտես», հակառակ այն իրողութեան, որ Սապիրին անոր մասին որեւէ տեղեկութիւն չունէր:

«Նիւ Եորք Թայմզ» նաեւ հաղորդեց, որ երկու տասնամեակ առաջ Ռոն Արատի որոնման ընթացքին Իսրայէլ նաեւ առեւանգած է իրանցի զօրավար Ալի Ռիտա Ասղարին, զայն հարցաքննած ու սպաննած Արատի մասին որեւէ տեղեկութիւն ստանալ ձախողելէ ետք: Իրանցի այս զօրավարին հարցը մինչեւ այս զեկուցումին հրապարակումը անորոշ մնացած էր:

Այս ծիրին մէջ նաեւ կը նշուի 1994 թուականին լիբանանցի Ապտելքարիմ Տիրանիի իսրայէլեան մասնայատուկ ուժի մը կողմէ առեւանգումը: Ան ծանր չարչարանքի ենթարկուած է եւ ի վերջոյ ըսած, թէ իրանցի պաշտօնատար մը իրեն ըսած է, թէ Յեղափոխական պահակագունդը Արատը արգելափակած է եւ փոխադրած Իրանի մէջ ճամբար մը, թէեւ մինչեւ օրս ոչ մէկ ապացոյց այս վարկածը հաստատած է:

«Նիւ Եորք Թայմզ»-ի հրապարակած զեկուցումը կ'եզրափակէ, թէ ամէնէն հաւանականը այն է, որ Արատի պատմութիւնը «սկսած ու աւարտած է Լիբանանի մէջ», եւ թերեւս ան սպաննուած է փախուստ տալու փորձի ընթացքին կամ մահապատիժի ենթարկուած է իբրեւ վրիժառութիւն, ինչպէս ըսած է Մոսատի նախկին սպայ Իկրան, որ նշած է. «Ատիկա բարդ խնդիրի մը պարզ լուծում մըն էր»:

ՖԱՅԻԱՏ. «ՇՐՋԱԳԾԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՇԱՀԵՐԸ ԿԸ ՁԳԵՏՆԷ, ԵՒ ՊԷՏՔ Է ԱՆԿԷ ԴՈՒՐՍ ԳԱԼ ԵՒ ՈՉ ԹԷ ՁԱՅՆ ՓՐԿԵԼ»

Հաւատարմութիւն դիմադրութեան երեսփոխանական պլոքի անդամ Ալի Ֆայիատ յայտնեց. «Վերջին ամիսներու ընթացքին Իսրայէլի կողմէ շարունակուող բռնագրաւումի հետեւանքը՝ յաջորդական փուլերու լոյսին տակ անարդիւնք բանակցութիւններուն, որոնք ապարդիւն ըլլալէ զատ Իսրայէլի կողմէ կը շահագործուէին իր գործելակերպն ու բռնագրաւումը թաքցնելու համար, Լիբանանի իշխանութիւններուն կը ստիպէ շրջագծային համաձայնութենէն դուրս գալ՝ զայն փրկելու աշխատանք թափելու եւ անոր լիբանանեան կառավարութեան խնդրանքով ՄԱԿ-ի Ապահովութեան խորհուրդին կողմէ ՄԱԿ-եան բնոյթ տալու փոխարէն, ինչպէս նաեւ գործնականին մէջ հրաժարելով միջազգային թիւ 1701 որոշումէն, որուն պէտք է կառչիլ, ինչպէս նաեւ 27 նոյեմբեր 2024-ի գինադադարի համաձայնագիրէն, որ կը սահմանէ անոր իրականացման **մեքանիզմը** եւ Իսրայէլի մեր հողերէն դուրս գալու ժամանակացոյց մը կը պարտադրէ»:

«Ծանօթ է, որ Միացեալ Նահանգները կը վերահսկեն միջազգային հաստատութիւնները, սակայն ատիկա չ'արդարացներ լիբանանեան իշխանութիւնը վերահսկելը, այս իշխանութեան Ամերիկայի ենթակայ ըլլալն ու շրջագծային համաձայնագիրը իբրեւ լիբանանեան շահ որակելով զայն միջազգայնօրէն օրինականացնելը, երբ անիկա բացարձակապէս այդպէս չէ», նշեց երեսփոխանը:

«Այս համաձայնութիւնը արմատական կերպով կը տապալէ լիբանանեան շահերը, կը հակասէ Թաէֆի համաձայնագիրին, որ սիոնական թշնամիին հետ քայլերուն համար լիբանանեան դիրքորոշման իբրեւ նշաձող ճշդեց 1949 թուականի զինադադարը, ինչպէս նաեւ կը հակասէ սահմանադրութեան նախաբանին, որ քաղաքացիական խաղաղութեան պաշտպանութեան նպատակով համակեցութիւնը վերածեց իշխանութեան օրինականութեան պայմանի մը եւ լիբանանեան պետութեան գոյութենական բաղկացուցիչ մասի», ըսաւ Ֆայիատ:

«Յոյս ունէինք, որ լիբանանեան այս իշխանութիւնը վերատեսութեան պիտի ենթարկէ իր ձախողած փորձառութիւնը եւ պիտի որդեգրէ նոր մօտեցում, որ պիտի վերաձեւակերպէ լիբանանեան ազգային դիրքորոշումը, որ բռնագրաւումին դիմակայելն ու ազատագրումը կը համատեղէ՝ օգտուելով լիբանանցիներուն մօտ գտնուող ուժի բոլոր տարրերէն, ինչպէս նաեւ պիտի համատեղէ ներքին կայունութեան պաշտպանութիւնն ու լիբանանցիներուն միասնականութեան վերակառուցումը, որպէսզի այս իշխանութեան վիճակը չըլլայ ծովու ջուր խմողին նման, որ ամէն անգամ, որ ումպ մը կ'առնէ, աւելի կը ծարաւնայ, եւ ամէն անգամ, որ զիջում մը կը կատարէ, աւելի կարիք կ'ունենայ կատարելու այլ զիջումներ, որոնք չեն աւարտիր», նշեց Հաւատարմութիւն դիմադրութեան երեսփոխանական պլոքի անդամ երեսփոխանը:

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

2026-2027 ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՍԱՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

2026-2027 դպրոցական տարեշրջանի նոր եւ նախկին սաներու համար արձանագրութիւնները տեղի պիտի ունենան շաբաթ օրերը՝ 14, 21 եւ 28 նոյեմբերին, կէսօրէ ետք ժամը 4:00-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6:00, ընկերակցութեան կեդրոնին մէջ:

Կարեւոր:

1.- Դիմողները պարտին իրենց հետ ունենալ հայկական դպրոց արձանագրուած ըլլալու փաստաթուղթ մը:
2.- Վերոյիշեալ թուականէն ետք դիմումնագիրները պիտի մերժուին:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

●ԼԻԲԱՆԱՆԻ հարցով սէուտցի պատուիրակ Եազիտ Պըն Ֆարհան իշխանը երէկ կէսօրին այցելեց Այն Թինէ, ուր հանդիպում ունեցաւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի հետ:

●ԻՍՐԱՅԵԼԵԱՆ ուժ մը երէկ առաւօտեան դէպի Շեպաա գիւղին մերձակայքը գտնուող Քաթեհ շրջան յառաջանալով տուն մը ներխուժեց եւ գիւղի բնակիչ Համտան ընտանիքէն երկու եղբայրներ առեւանգելով հեռացաւ շրջանէն: Իսրայէլեան ուժը հեռանալէ առաջ խուզարկեց անոնց տունը:

●ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Սէուտցի պատուիրակ Պըն Ֆարհանը, որուն այցելութիւնը մինչեւ վաղը կը տեւէ, հանրապետութեան նախագահին ու իր հանդիպած պաշտօնատարներուն հետ քննարկեց լիբանանեան կացութեան զարգացումները՝ բանակցութիւններու ընթացքէն մինչեւ հարաւային Լիբանանի մէջ ապահովական կացութիւն»:

●ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութենէն բանբեր մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Եռակողմ շրջագիծը Իսրայէլի հարաւային Լիբանանէն հեռացման երաշխաւորման եւ երկու երկիրներուն միջեւ խաղաղ ու բարի դրացիական յարաբերութիւններու հաստատման յըստակ ուղի մը կը տրամադրէ»:

●ԴԻՒԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ աղբիւր մը «Հատաս»-ին. «Եւրոպական ու Ծոցի երկիրներու դերակատարութիւն մը մինչեւ հիմա յաջողեցաւ Ուաշինկթընը համոզել լիբանանեան բանակը առանց հարաւային Լիբանանի մէջ միջազգային ուժի չձգելու»:

●ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Մինչեւ այս պահս ՖԻՆԻԻԼ-ի այլընտրանքը եղող ուժերուն վերաբերեալ ամերիկացիներու եւ եւրոպացիներու միացեալ մօտեցում չկայ»:

●ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ աղբիւրներ «Տիար» օրաթերթին. «Մինչ Եւրոպան ՖԻՆԻԻԼ-ի լիազօրութեան երկարաձգումը կամ ֆրանսական եւ իտալական ուժերուն որեւէ նոր ուժի մը ողնասիւնը ըլլալը կ'ողջունէ, Միացեալ Նահանգներն ու Իսրայէլը այդպիսի առաջարկները կը մերժեն»:

●«ՄՈՒՏՈՒՆ». «Ամերիկեան վարչակազմը կը սերտէ ստեղծումը բազմազգեան դիտորդական **մեքանիզմի** մը, որ կրնայ Սինայի թերակղզիին մէջ տեղակայուած «ԷՄ.ԷՖ.Օ.»-ին (զինուորական ուժ եւ դէտեր, «Ա.») նման ըլլալ: Այս ձեւաչափը կ'ենթադրէ ներկայութիւնը միջազգային ուժի մը, որ կը ստանձնէ, խաղաղապահութեան աւանդական գործողութիւններէն դուրս, ապահովական դասաւորումներու հսկողութիւնն ու անոնց նկատմամբ յանձնառութեան ստուգումը»:

●«ՄՈՒՏՈՒՆ». «Լիբանանեան աղբիւրներ բացառեցին, թէ «ԷՄ.ԷՖ.Օ.» բնորդը Լիբանանի մէջ կիրարկելի է՝ մեկնելով լիբանանեան եւ եգիպտական պարագաներու քաղաքական եւ իրաւական պայմաններու տարբերութենէն»:

●ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ «Տիար» օրաթերթին. «Իշխանութեան երեք պետերը համաձայն են թիւ 1701 որոշումին կառչելու անհրաժեշտութեան՝ հաշուի առնելով, որ շրջագծային համաձայնագիրը յըստակ կերպով բռնագրաւուած տարածքներէն Իսրայէլի հեռացումը չի նախատեսեր»:

●ԼԱՒԱՏԵՂԵԱԿ աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Պաապտայի պալատին ու Հըզպալլայի միջեւ երկխօսութեան հարցին մէջ բնաւ յառաջընթաց չկայ, եւ կուսակցութեան՝ կառավարութեան 2 մարտի իր որոշումէն ետդարձ կատարելու վերաբերեալ նախապայմանը տակաւին ուժի մէջ է»:

●ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ լաւատեղեակ աղբիւրներ «Ասաս»-ին. «Նախագահ Աունը իր վերջին դիրքորոշումներուն մէջ կը կեդրոնանայ զէնքի հարցին մէջ միայն զինուորական լուծումներուն բա- ւարար չըլլալուն վրայ»:

●ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութենէն բանբեր մը «Նիտա Ուաթան» օրաթերթին. «Լիբանանի քաղաքական, տնտեսական ու ապահովական խնդիրները ունին հասարակաց մէկ ազդակ մը՝ Իրանի աջակցութիւնը վայելող ահաբեկչական **միլիսի** մը գոյութեան շարունակումը»:

●«ՄՈՒՏՈՒՆ». «Հըզպալլայի կարծիքով՝ Պշարրէի մէջ ձերբակալուածներուն մեղաւորութիւնը չէ ապացուցուած որեւէ մեղադրանքով, որ պիտի արդարացնէր անոնց կալանաւորման շարունակումը, եւ որ բջիջային հեռախօսներ չունենալը ինքնին օրէնքով պատժելի յանցագործութիւն չի նկատուիր»:

●«ՆԱՀԱՐ» օրաթերթ. «Վերջին քանի մը օրուան ընթացքին նկատուեցաւ, որ կարգ մը քաղաքական ուժեր եւ շարք մը երեսփոխաններ ու պաշտօնատարներ խիստ քայլեր որդեգրած են՝ ապահովական կացութեան ցնցուելէն եւ անոնցմէ ոմանց բարեկամներէն ստացած յորդորներէն ետք, թէ անհրաժեշտ է ներկայ փուլին իրենց տեղաշարժերուն մէջ աւելի զգուշ ըլլալ»:

●«ԼԻՈՒԱ» օրաթերթ. «Կալանաւորուած փաստաբան «Աս»-ի գործին մէջ քաղաքական ու դիւանագիտական անձնաւորութիւններու անունները շատցան, եւ լուրեր կը շրջանառուին, թէ անոնցմէ ոմանք, ներառեալ նախկին դեսպաններ եւ ընդհանուր տնօրէններ, ներգրաւուած են անձնական յարաբերութիւններէ դուրս գտնուող հարցերու մէջ»:

●«ՆԱՀԱՐ» օրաթերթ. «Աման» ծրագիրէն օգտուողներու ցուցակի ստուգումէն ետք ի յայտ եկաւ, թէ քաղաքական մեծ հեղինակութեան մը հետեւորդ կուսակցական պատասխանատու մը օգտուողներու ցուցակին վրայ ներառած է իր ընտանիքի մեծաթիւ անդամներ ու ազգականներ»:

●ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ փոխադրամիջոցներու միութիւններն ու սենտիքաները չորեքշաբթի, 25 նոյեմբերին գործադուլ ու մագլցում յայտարարեցին:

●ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԵՐՈՒ միութիւնը չորեքշաբթի օր դրամատուներու կողմէ զգուշացման գործադուլ յայտարարեց՝ ի նշան դրամատուներուն դէմ ձեռնարկուած կամայական ելեւմտական քայլերու դէմ բողոքի:

ՈՒԱԼՑ ԻՇԽԱՆՈՒԹԵԱՆ 3 ՊԵՏԵՐՈՒՆ ...

Շարունակուած Ա. էջէն

«Որեւէ պետութիւն երկու բանակ չի կրնար ունենալ, եւ կը յուսամ ու կոչ կ'ուղղեմ, որ Հըզպալլան իր զէնքը վար դնէ եւ ատիկա պէտք է կամովին կատարէ: Ինչ կը վերաբերի քաղաքական հոլովոյթին մասնակցութեան, ապա այդ հարցը կը ձգեմ հանրապետութեան նախագահին, վարչապետին ու խորհրդարանի նախագահին, որպէսզի այդ ուղղութեամբ գործեն», նշեց Ուալց՝ աւելցնելով. «Լիբանանի մէջ յարձակումները անընդունելի են, եւ ասիկա կացութիւն մըն է, որ չի կրնար շարունակուիլ: Մենք անհամբեր կը սպասենք լիբանանեան զինեալ ուժերու կարողութիւններու ամրապնդման, որպէսզի անոնք կարենան իրենց երկիրը ամբողջովին ապահովել»:

Պըրրիի հետ հանդիպումի ընթացքին անդրադարձ կատարուեցաւ ընդհանուր կացութեան զարգացումներուն, մասնաւորաբար ՖԻՆԻԻԼ-ի առաքելութեան աւարտին եւ անոր յաջորդող փուլին:

«ԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԵՒ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ. ՈՂՋՈՒՆԵԼԻ, ՍԱԿԱՅՆ՝ ՈՉ ԱՅԴՔԱՆ

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի՝ Համաշխարհային հայկական երրորդ խորհրդաժողովին ելոյթը անգամ մը եւս հրապարակ հանեց Հայաստանի պետականութեան, ազգային ինքնութեան, պատմական յիշողութեան եւ սփիւռքի հետ յարաբերութիւններուն վերաբերող հիմնական հարցերը: Անոր ներկայացուցած «Իրական Հայաստան»-ի գաղափարախօսութիւնը, ըստ էութեան, կը ձգտի ազգային կեանքի ամբողջ առանցքը կեդրոնացնել Հայաստանի Հանրապետութեան միջազգայնօրէն ճանչցուած սահմաններուն, պետական շահերուն եւ պետականութեան յարատեւութեան տեսլականին շուրջ:

Պետականութեան ամրապնդումը, երկրի անվտանգութիւնը, գերիշխանութեան պաշտպանութիւնը եւ քաղաքացիներուն բարեկեցութիւնը իւրաքանչիւր հայու համար առաջնահերթութիւն է: Սակայն պետականութեան ամրապնդման այս անվիճելի նպատակները չեն կրնար արդարացում ծառայել ազգային ինքնութիւնը պետական սահմաններուն հետ նոյնացնելու կամ անոր պատմական ընդգրկումը սահմանափակելու փորձերուն: Հոս է, որ վարչապետին ներկայացուցած հայեցակարգը կը կարօտի լուրջ քննութեան:

ՍԱՀՄԱՆԸ՝ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ԵՐԱՇԽԻ՞Ք, ԹԷ՞ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆ

Փաշինեան յայտարարեց, թէ՝ «Լաւ է, որ սահմանը մեզ կը սահմանափակէ տարածուելու դէպի արեւելք կամ դէպի արեւմուտք», բացատրելով, որ նոյն սահմանը միաժամանակ արգելք կը հանդիսանայ նաեւ ուրիշներուն՝ արեւմուտքէն դէպի արեւելք տարածուելու համար:

Այս սկզբունքը կը բխի սահմաններու փոխադարձ յարգանքի եւ պետութիւններու տարածքային ամբողջականութեան պաշտպանութեան անհրաժեշտութենէն: Միջազգայնօրէն ճանչցուած սահմաններու յարգումը միջազգային յարաբերութիւններու կարեւոր հիմքերէն մէկն է, իսկ Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքային ամբողջականութեան պաշտպանութիւնը՝ պետական առաջնահերթութիւն: Սակայն սահմանին ապահոված անվտանգութենէն անդին՝ հարցը կը դառնայ այն, թէ ինչ տեղ կը յատկացուի ազգային յիշողութեան, պատմական իրաւունքներու գիտակցութեան եւ համահայկական նպատակներուն:

Սահմանը կը ճշդէ պետութեան տարածքը, կը սահմանէ անոր իրաւազօրութիւնը եւ կը պաշտպանէ գերիշխանութիւնը: Բայց անոր աշխարհագրական գիծը չի կրնար չափել ազգի պատմական յիշողութեան խորութիւնը, մշակութային ժառանգութեան տարածքը կամ սերունդներու փոխանցած ազգային գիտակցութիւնը: Պետութեան սահմանները եւ ազգի պատմական տարածքները տարբեր իրականութիւններ են: Զանոնք իրարու դէմ հանել՝ կը նշանակէ ազգային ինքնութիւնը նոյնացնել պետական սահմաններուն հետ՝ անտեսելով այն իրողութիւնը, որ ազգ մը իր պատմութեամբ, լեզուով, մշակոյթով եւ համազգային յիշողութեամբ կը շարունակէ գոյատեւել նաեւ իր հայրենիքի ներկայ սահմաններէն դուրս: Այս մօտեցումը ազգային մտածողութիւնը կը պարփակէ պետական սահմաններուն մէջ եւ կը նեղցնէ հայրենիքի ու աշխարհասփիւռ հայութեան միջեւ պատմական ու հոգեւոր կապին ընդգրկումը:

Հայ ժողովուրդը կրնայ իր պատմութիւնը յիշել, իր կորուստները արձանագրել, իր մշակութային ժառանգութիւնը պահպանել եւ իր իրաւունքները պաշտպանել՝ առանց տարածքային ընդարձակման քաղաքականութիւն որդեգրելու:

Պատմական յիշողութիւնը կը պահպանէ ժողովուրդի անցեալի, ինքնութեան եւ ժառանգութեան գիտակցութիւնը՝ առանց ինքնաբերաբար տարածքային պահանջատիրութեան վերածուելու: Արցախի տեղահանուած հայութեան վերադարձի իրաւունքի, գերիներու ազատ արձակման, անհետ կորածներու ճակատագրի եւ հայկական մշակութային ժառանգութեան պահպանման հարցերը եւս կարելի չէ մէկ հարուածով տեղաւորել տարածքային ընդարձակման տրամաբանութեան մէջ: Ասոնք ազգային, մարդկային եւ իրաւական խնդիրներ են, որոնք կը պահանջեն հետեւողական աշխատանք ու միջազգային պատասխանատուութիւն:

ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ՅԵՆԱՐԱՆ, ՈՉ ԹԷ՝ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԸ

Վարչապետին ելոյթին առանցքային դրոյթներէն մէկը հետեւեալ ձեւակերպումն էր. «Մեր պետութիւնը մեր ինքնութիւնն է, եւ մեր ինքնութիւնը մեր պետութիւնն է»: Ան նաեւ շեշտեց, որ՝ «Հայրենիքը պետութիւնն է»:

Պետութիւնը ազգային կեանքի կազմակերպման, անվտանգութեան, գերիշխանութեան եւ շարունակականութեան ամենակարեւոր կառոյցն է: Անոր գոյութիւնը հայ ժողովուրդի պատմութեան մէջ ունեցած է վճռորոշ նշանակութիւն, իսկ անկախ Հայաստանի Հանրապետութիւնը մեր ժամանակներուն ազգային պետականութեան գլխաւոր արտայայտութիւնն է: Սակայն հայ ժողովուրդի ինքնութիւնը պետական կառոյցով ամբողջովին պայմանաւորելը կը նսեմացնէ անոր բազմադարեան պատմական գոյութեան ամբողջականութիւնը:

Հայ ժողովուրդի ինքնութիւնը ձեւաւորուած է հազարամեակներու ընթացքին՝ պետականութեամբ, լեզուով, Եկեղեցիով, գիր ու գրականութեամբ, մշակոյթով, պատմական յիշողութեամբ եւ ազգային կեանքի բազմաթիւ այլ դրսեւորումներով: Հայկական թագաւորութիւնները, Բագրատունեաց թագաւորութիւնը, Կիլիկիոյ հայկական պետութիւնը, Հայաստանի Ա. հանրապետութիւնը եւ 1991-ին վերանկախացած Հանրապետութիւնը այդ պատմութեան տարբեր փուլերն են: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր հետքը ձգած է մեր ազգային ինքնութեան կազմաւորման մէջ:

Փաշինեան իր ելոյթին ընթացքին անդրադարձաւ քրիստոնէութեան, Հայ առաքելական եկեղեցւոյ եւ հայոց գիրերուն՝ իբրեւ հայկական ինքնութեան հիմնական տարրեր: Այս երեքին յիշատակումը ինքնին կը հաստատէ, որ հայ ժողովուրդը իր պետական կառոյցներու սահմաններէն շատ աւելի ընդարձակ պատմական եւ ազգային ամբողջութիւն մը կը ներկայացընէ: Հայ ինքնութիւնը դարեր շարունակ պահպանուած, ապրած ու զարգացած է նաեւ պետականութեան կորստեան, օտար տիրապետութեան, գաղթականութեան եւ սփիւռքեան գոյութեան պայմաններուն մէջ:

Պետութիւնը պէտք է դառնայ ազգային ինքնութեան պահպանման, ամրապնդման եւ զարգացման հզօրագոյն յենարանը: Անոր առաքելութեան առանցքը պէտք է ըլլայ՝ ազգային ժառանգութիւնը պաշտպանելը, պետական սահմաններէն անդին եւս կենսունակ պահելը եւ ապագայ սերունդներուն անաղարտ փոխանցելու պայմաններ ստեղծելը:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՊ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԸ

Փաշինեան իր ելոյթին մէջ բացատրեց, որ դարեր շարունակ հայ ժողովուրդը ապրած է Պարսկաստանի, Օսմանեան կայսրութեան, Ռուսական կայսրութեան եւ Խորհրդային Միութեան իշխանութեան ներքոյ: Այդ պայմաններուն մէջ, ըստ վարչապետին, հայը սիրած է իր հայրենիքը, բայց յաճախ ատած է այն պետութիւնը, որուն իշխանութեան տակ գտնուած է: Ան այս պատմական փորձառութեան հետ կապեց նաեւ ներկայիս պետական կառոյցներուն եւ բանակին հանդէպ հասարակական վերաբերմունքը:

Այս դիտարկումին մէջ պատմական փորձառութեան որոշակի ճշմարտութիւն մը կայ: Օտար տիրապետութեան տակ ապրող ժողովուրդին համար իշխանութիւնը յաճախ եղած է բռնութեան, հարկադրանքի եւ ճնշումի մարմնաւորումը: Սակայն այդ փորձառութիւնը ամբողջ Հայոց պատմութեան վերածել եւ զայն ներկայ անկախ պետականութեան հանդէպ վերաբերմունքին հիմնական բացատրութիւն նկատելը կը պահանջէ շատ աւելի խոր վերլուծութիւն:

Հայ ժողովուրդը դարեր շարունակ ունեցած է սեփական պետականութեան փորձառութիւն: Անոր պատմութիւնը կերտուած է ոչ միայն օտար կայսրութիւններու իշխանութեան տակ ապրած ժամանակաշրջաններուն, այլեւ՝ սեփական թագաւորութիւններու, անկախ պետական կազմաւորումներու եւ ազգային ինքնակազմակերպման երկարատեւ փորձառութեան ընդմէջէն:

Հետեւաբար օտար իշխանութեան հանդէպ ձեւաւորուած անվստահութիւնը եւ սեփական պետականութեան հանդէպ վերաբերմունքը նոյն հարթութեան վրայ դնելը պատմական տարբեր իրողութիւններու խառնակութիւն կը յառաջացնէ:

Անկախ պետականութեան հանդէպ քաղաքացիներուն վստահութիւնը կը ձեւաւորուի նաեւ՝ պետական կառոյցներու արդարութեամբ, պատասխանատուութեամբ, արհեստավարժութեամբ եւ հաշուետուութեամբ: Երբ քաղաքացին պետութեան մէջ կը տեսնէ իրաւունքի պաշտպան, արդար դատաստան, հաւասար վերաբերմունք եւ ապահով ապագայի երաշխիք, պետականութիւնը կը դառնայ իր սեփականութիւնը: Իսկ երբ իշխանութիւնը պետականութիւնը նոյնացնէ իր քաղաքական որոշումներուն հետ, կը թուլնայ այդ կապը:

Ուստի պետութեան հանդէպ վստահութեան բացակայութիւնը պատմական ժառանգութեամբ բացատրելու փոխարէն՝ անհրաժեշտ է քննարկել ներկայ պետական կառավարման ոճը, որակը եւ իշխանութեան պատասխանատուութեան չափը:

ԲԱՆԱԿԸ՝ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆ, ՈՉ ԹԷ՝ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵՄԱ

Վարչապետը բանակէն խուսափելու երեւոյթը համեմատեց պարսկական բանակէն պատմական փախուստներուն հետ՝ ըսելով. «Մենք մեր բանակէն կը փախչինք այն նոյն ինտենսիւութեամբ, ինչ ինտենսիւութեամբ ժամանակին փախած ենք պարսկական բանակէն»:

Այս համեմատութիւնը լուրջ հարցեր կը յառաջացնէ: Բանակը պետութեան եւ հայրենիքի պաշտպանութեան հիմնասիւներէն է: Զինուորական ծառայութեան հանդէպ քաղաքացիներուն պարտաւորութեան գիտակցութիւնը կարեւոր է, սակայն բանակին նկատմամբ վստահութիւնը չի կրնար կառուցուիլ միայն պատմական զուգահեռներու կամ բարոյական յանդիմանութեան վրայ:

Բանակը կը պահանջէ՝ ամուր կազմակերպուածութիւն, արդար հրամանատարութիւն, զինուորին արժանապատուութեան պաշտպանութիւն, պատշաճ պատրաստութիւն եւ պետական հետեւողական հոգածութիւն: Վերջին տարիներու պատերազմական փորձառութիւնները, մարդկային կորուստներն ու հասարակական ցաւը պարտադրող հանգամանքներ են բանակի եւ զինուորական ծառայութեան մասին խօսելու ատեն: Այսպիսի նիւթերու քննարկումը կը պահանջէ զգուշաւորութիւն, պատասխանատուութիւն եւ նախեւառաջ՝ զինուորին ու անոր ընտանիքին հանդէպ յարգանք: Բանակով մտահոգ վարչապետ Փաշինեանին աւելի պատշաճ պիտի ըլլար խորհրդաժողովի մասնակիցներուն բացատրութիւն տալ, թէ ի՞նչ պատճառներով 2026-ի առաջին տաս ամիսներու ընթացքին հայոց բանակին մէջ արձանագրուած են զինուորականներու մահուան, անձնասպանութեան եւ սպանութեան 46 դէպքեր, ի՞նչ քայլեր ձեռնարկուած են անոնց կանխարգիլման, իսկ յանցագործութիւններու պարագային՝ պատասխանատուները բացայայտելու եւ արդարութեան առաջ կանգնեցնելու ուղղութեամբ:

Բանակը հայրենիքի պաշտպանութեան սրբազան առաքելութիւնը ստանձնած հաստատութիւնն է: Անոր նկատմամբ վստահութիւնը կը վերականգնուի՝ արդար հրամանատարութեամբ, զինուորին արժանապատուութեան պաշտպանութեամբ եւ պետական հետեւողական պատասխանատուութեամբ, ո՛չ ժողովուրդին պատմական վարքագիծը ընդհանրացնող համեմատութիւններով:

ՍՓԻՒՌՔԸ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ ՄԱՍ

Փաշինեան յայտարարեց, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը սփիւռքին կրնայ առաջարկել՝ «Միայն մէկ բան՝ ինքզինք իբրեւ հայրենիք, որ պետութիւն է», եւ այդ հայրենիքը սփիւռքին կ'առաջարկէ սէր ու յարգանք:

Հայաստանի Հանրապետութիւնը, անշուշտ, սփիւռքին պէտք է ներկայանայ իբրեւ ինքնիշխան, զարգացող եւ իր քաղաքացիներուն անվտանգութիւնն ու բարեկեցութիւնը ապահովող պետութիւն: Սակայն Հայաստան-սփիւռք յարաբերութիւնը կարելի չէ սահմանափակել այն տրամաբանութեամբ, թէ պետութիւնը ինչ կրնայ առաջարկել սփիւռքին: Այդ յարաբերութիւնը փոխադարձ պատմական պարտաւորութիւններու, ազգային համերաշխութեան եւ համատեղ ապագայի կառուցման հարց է:

Սփիւռքը հայ ժողովուրդի համազգային ամբողջութեան անբաժանելի մասն է՝ իր պատմական յիշողութեամբ, ազգային կառոյցներով եւ մշակութային ժառանգութեամբ: Հայաստանի Հանրապետութեան հետ անոր կապը կը բխի ազգային ընդհանրական պատկանելիութենէն, իսկ անոր գոյութիւնը կը մարմնաւորէ հայ ժողովուրդի պատմական շարունակականութիւնն ու համաշխարհային ներկայութիւնը: Ան ունի՝ իր դպրոցները, եկեղեցիները, մշակութային հաստատութիւնները, մամուլը, կրթական ու գիտական կառոյցները, համայնքային կազմակերպութիւններն ու ազգային փորձառութիւնը: Անոր դերը բարեգործութեամբ կամ Հայաստանի տնտեսական զարգացման աջակցութեամբ սահմանափակելը կը նսեմացնէ այդ բազմաշերտ ժառանգութիւնը:

Սփիւռքը Հայաստանի կարիքն ունի, իսկ Հայաստանը՝ սփիւռքի: Այս կապը պէտք է հիմնուի փոխադարձ յարգանքի, իրաւահաւասար մասնակցութեան եւ համազգային նպատակներու շուրջ գործակցութեան վրայ: Հայաստանի Հանրապետութիւնը կրնայ եւ պէտք է դառնայ հայ ժողովուրդի քաղաքական ու պետական կեանքի կեդրոնը, սակայն համայն հայութիւնը շատ աւելի լայն աշխարհագրական, մշակութային եւ պատմական տարածք մը կը ներկայացնէ:

ԱՒԱՐՈՆ ՇԽՐՏՄԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

ՈՂՋՈՒՆԵԼԻ, ՍԱԿԱՅՆ՝ ՈՉ ԱՅԴՔԱՆ

Եւրոպական շարք մը երկիրներու ղեկավարներ եւ ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաեւ Եւրոպական Միութեան ղեկավարները Հիւսիսային Իրլանտայի մայրաքաղաք Տապլինի մէջ Եւրոպական քաղաքական համայնքի 9-րդ վեհաժողովի ծիրին մէջ որդեգրեցին միացեալ յայտարարութիւն մը, որ առ երեւոյթ աջակցութիւն կը յայտնէ Հայաստանին, սակայն զայն կարդացողը շուտով կ անդրադառնայ, թէ իրականութեան մէջ աւելի Ռուսիա-Եւրոպական Միութիւն աշխարհաքաղաքական պայքարին կը վերաբերի, քան՝ իրապէս Հայաստանին:

Անիկա Հայաստանի Հանրապետութեան նկատմամբ նախանձախնդրութեան արտայայտութիւն ըլլալէն աւելի Ռուսիոյ նկատմամբ թշնամանքի արտայայտութիւն է: Հայաստանի նկատմամբ անանձնական սիրոյ արտայայտութիւն չէ, այլ՝ Ռուսիոյ նկատմամբ ատելութեան: Ուստի եւ աւելի Ռուսիոյ մասին է, քան՝ Հայաստանի:

Արդարեւ, հաղորդագրութեան հեղինակները կ'ըսեն. «Կը վերահաստատենք մեր աջակցութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան, գերիշխանութեան, տարածքային ամբողջականութեան, կայունութեան, անկախութեան ու դիմակայունութեան», ինչ որ սկիզբը ողջունելի կը թուի, սակայն յաջորդող տողերուն մէջ յստակ կը դառնայ, որ այդ աջակցութիւնը կայ, միայն երբ հարցը կը վերաբերի Ռուսիոյ եւ ոչ թէ՝ Հայաստանի Հանրապետութեան շուրջ 200 քառ. քմ-ը գրաւած Ազրպէյճանին: Անոնք կ'ըսեն, թէ Ռուսիոյ՝ Հայաստանի վրայ քաղաքական ու տնտեսական ճնշումներուն ի պատասխան «քայլեր կը ձեռնարկենք՝ Հայաստանին կարելիութիւն տալու պաշտպանելու իր գերիշխանութիւնը», սակայն ոչինչ կ'ընեն, երբ հարցը կը վերաբերի Ազրպէյճանի կողմէ հայկական հողերու բըռնագրաւումին՝ Հայաստանի գերիշխանութեան բացայայտ ու շօշափելի ոտնահարումին:

Հայաստանի գերիշխանութեան նկատմամբ այսպիսի աջակցութիւն մը պարագայական, մասնակի, խոցելի, ուստի եւ ոչ հաւաստի է: Անիկա նաեւ ժամանակաւոր է, որովհետեւ այդ աջակցութեան առիթ տուող պայմաններու չքացումով, այդ շղարշեայ աջակցութիւնն ալ կը չքանայ:

Անոնք կ'ըսեն, թէ՝ «պիտի շարունակենք աջակցիլ Հայաստանին տնտեսական գործընկերութիւններու բազմազանացման հարցին մէջ, մասնաւորաբար առեւտուրի եւ ուժանիւթի ոլորտներուն մէջ՝ հիմնուելով Եւրոպական Միութեան որոշման վրայ, որով առկախուած են դէպի Եւրոպական Միութիւն արտածուող հայկական ապրանքներու 80 առ հարիւրի նկատմամբ մաքսատուրքերը»:

Այդ աջակցութիւնը շարունակելու յայտարարութիւնը եւս ողջունելի է, սակայն այս պարագային եւս խօսքը ժամանակաւոր ու ոչ երկարատեւ աջակցութեան մասին է, ինչպէս «առկախում» եզրը յստակօրէն ցոյց կու տայ:

Այսօր արդէն ընթացքի մէջ են Ռուսիա-Միացեալ Նահանգներ-Ուքրանիա եռակողմ բանակցութիւններ, եւ կը խօսուի այդ բանակցութիւններուն եւրոպացիներու մասնակցութեան անխուսափելիութեան մասին: Համաձայնութիւն մը, եւ վերջ կը գտնէ հակամարտութիւնը, եւ անոր հետ նաեւ՝ Հայաստանին տրամադրուող աջակցութեան դրդապատճառը:

Ամբողջ յայտարարութիւնը «ժամանակաւոր»-ի մասին է. բացայայտ կերպով կը նշէ Հայաստանի գերիշխանութեան ու տնտեսութեան աջակցութեան էութիւնն ու ժամանակաւոր բնոյթը: Յայտարարութիւնը ողջունելի կը թուի, սակայն իրականութեան մէջ... ոչ այդքան:

ՎԱՀՐԱՄ ԷՄՄԻԵԱՆ

ԻՄ ՍԻՐԵԼԻ ՊՈՒՐԾ ՀԱՄՈՒՏԸ՝ 1920-ԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՃԱՀԻՃՆԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՅՈՒՇԵՐ

Ահա թէ ինչո՛ւ կը հաւատամ, որ Պուրճ Համուտը պէտք չէ յիշուի միայն իբրեւ հայկական թաղամաս մը Լիբանանի մէջ: Ան պէտք է նաեւ յիշուի իբրեւ հայկական սփիւռքի վերաշինութեան մեծագոյն պատմութիւններէն մէկը:

Բայց կարեւոր է ըսել նաեւ ուրիշ բան մը: Պուրճ Համուտը նաեւ Լիբանանի պատմութեան մէկ մասն է: Հոն իրենց կեանքը կերտած հայերը Լիբանանէն դուրս չապրեցան: Անոնք դարձան Լիբանանի մէկ մասը: Անոնք աշխատեցան Լիբանանի մէջ, գործեր հիմնեցին Լիբանանի մէջ, կրթեցին իրենց զաւակները Լիբանանի մէջ, նպաստեցին անոր տնտեսութեան, մասնակցեցան անոր մշակութային կեանքին եւ կիսեցին երկրին դժուար պահերը, ինչպէս նաեւ՝ ուրախ օրերը: Իրենց պատմութիւնն ու Լիբանանի պատմութիւնը հիւսուեցան իրարու:

Ահա թէ ինչո՛ւ կ’ուզեմ, որ հայերն ու լիբանանցիները հաւասարապէս հասկնան Պուրճ Համուտը՝ կաղապարուած գաղափարներէն անդին:

Մի՛ նայիք միայն շէնքերուն: Նայեցէ՛ք զանոնք կառուցող մարդոց:

Մի՛ նայիք միայն նեղ փողոցներուն: Մտածեցէ՛ք հոնկէ քալող սերունդներուն մասին:

Մի՛ նայիք միայն համեստ արհեստանոցներուն: Մտածեցէ՛ք անոնցմէ ծնունդ առած հմտութիւններուն եւ երազներուն մասին:

Մի՛ նայիք միայն անոր, թէ Պուրճ Համուտը ի՛նչ բանէ զուրկ է: Նայեցէ՛ք, թէ ի՛նչ ստեղծեց ան:

Եւ թերեւս ամէնէն կարեւորը՝ մի՛ նայիք անոր պարզապէս իբրեւ տեղ մը, ուր հայերը եկան իրենց հայրենիքը կորսնցնելէ ետք: Նայեցէ՛ք անոր իբրեւ վայր մը, ուր հայերը փաստեցին, որ հայրենիք կորսնցնելը չի նշանակեր կորսնցնել տուն եւ ազգ կերտելու կարողութիւնը:

Ասիկա է էական տարբերութիւնը:

1920-ականներուն հասած վերապրողները չէին կրնար գիտնալ, թէ Պուրճ Համուտը ի՛նչ պիտի դառնար: Անոնք չէին կրնար գիտնալ, որ՝ իրենց զաւակները յաջող գործեր պիտի հիմնէին, որ իրենց թոռները մասնագէտներ պիտի դառնային ամբողջ աշխարհի տարածքին, կամ որ՝ երիտասարդ ուսանողներ օր մը հրթիռներ պիտի արձակէին Լիբանանէն: Անոնք միայն գիտէին, որ պէտք էր վերստին սկսէին: Եւ անոնք իրագործեցին իրենց երազը: Ատիկա իրենց նուէրն է մեզի: Եւ հիմա մեր պատասխանատուութիւնն է յիշել ու գնահատել:

Ահա թէ ինչո՛ւ կը գրեմ այս տողերը: Ես չեմ փորձեր Պուրճ Համուտի ակադեմական պատմութիւնը գրել: Կան պատմաբաններ, հետազօտողներ եւ հաստատութիւններ, որոնք աւելի լաւ պատրաստուած են ամէն թուական, անուն եւ դէպք արձանագրելու համար:

Ես կը փորձեմ պահպանել ուրիշ բան մը: Ես կը փորձեմ պահպանել զգացումը: 1960-ականներուն հոն մեծցած երեխայի մը զգացումը: Այդ փողոցներէն քալելու զգացումը՝ առանց գիտնալու, որ օր մը անոնք յուշեր պիտի դառնային:

Շրջապատուած ըլլալու զգացումը այնպիսի մարդոցմով, որոնց ծնողները վերապրած էին անհերեւակայելի պայմաններ: Ծուրջդ բնականօրէն հայերէն լսելու զգացումը: Դրացիներդ ճանչնալու զգացումը: Զգացումը՝ ուտելու այնպիսի համով ուտելիքներ, որոնց բաղադրատոմսերը փոխանցուած էին սերունդէ սերունդ: Քեզմէ աւելի մեծ բանի մը մաս կազմելու զգացումը:

Եւ թերեւս ատոր համար է, որ այս գրութիւնը կը կոչեմ «Իմ սիրելի Պուրճ Համուտը»: Որովհետեւ ասիկա պարզապէս վայրի մը պատմութիւնը չէ: Ասիկա սիրոյ նամակ մըն է՝ նուիրուած վայրի մը: Ասիկա շնորհակալութիւն մըն է զայն կառուցող մարդոց: Ասիկա յիշատակում մըն է հոն ապրած մարդոց: Ասիկա երախտագիտութիւն մըն է այն զոհողութիւններուն, որոնք կարելի դարձուցին մեր մանկութիւնը:

Եւ ասիկա պատգամ մըն է անոնց, որոնք պիտի գան մեզմէ ետք:

Իմ լիբանանահայ քոյրերուս եւ եղբայրներուս կ’ըսեմ. «Երբեք մի՛ ամչնաք ձեր սկզբնաւորութենէն»:

Աշխարհասփիւռ հայութեան կ’ըսեմ. «Յիշեցէ՛ք, որ մեր պատմութիւնը կը ներառէ Պուրճ Համուտի նման տեղեր, ուր տեղահանուած ժողովուրդ մը վերակերտեց ինքզինք եւ ստեղծեց ծաղկուն համայնք մը»:

Մեր ոչ հայ լիբանանցի քոյրերուն եւ եղբայրներուն կ’ըսեմ. «Հասկցէ՛ք, որ Պուրճ Համուտը առանձին պատմութիւն մը չէ Լիբանանի պատմութեան կողքին: Անիկա հիւսուած է ու մաս կազմած անոր պատմութեան»:

Եւ երիտասարդ սերունդին կ’ըսեմ. «Դուք կրնաք ապրիլ այնպիսի տեղեր, զորս ձեր մեծ հայրերն ու մեծ մայրերը երբեք չէին կրնար երեւակայել, եւ կրնաք հասնիլ այնպիսի բարձունքներու, որոնք անոնց համար անկարելի պիտի թուէին: Դուք հպարտ ըլլալով հանդերձ, երբեք պէտք չէ թոյլ տաք, որ ձեր յաջողութիւնը ձեզ ամչցնէ այն փողոցներէն, որոնցմէ սերած է ձեր ընտանիքը:

«Այդ փողոցները կրնային խճողուած ըլլալ: Անոնք կրնային դժուար ըլլալ: Անոնք կըրնային տպաւորիչ չթուիլ: Բայց անոնք հիմքն էին: Ձեր յաջողութիւնը չսկսաւ այն ատեն, երբ հասաք Ամերիկա, Քանատա կամ Եւրոպա: Ան չսկսաւ, երբ ստացաք ձեր վկայականը: Ան սկսաւ շատ աւելի առաջ: Ան սկսաւ վերապրողով մը, աշխատողով մը, զոհողութիւն ընողով մը, որ կը հաւատար, թէ իր զաւակները կրնային աւելի լաւ կեանք ունենալ: Եւ մեզմէ շատերուն համար այդ ճանապարհը սկսաւ Պուրճ Համուտէն»:

Երբ այսօր աչքերս փակեմ, կրնամ երեւակայել մանկութեանս այդ թաղամասը: Կրնամ տեսնել փողոցները: Կրնամ լսել ձայները: Կըրնամ երեւակայել բուրմունքը ուտելիքներուն: Կրնամ պատկերացնել խանութներն ու արհեստանոցները: Կրնամ վերյիշել մարդիկը: Եւ պահ մը, տարիները կ’անհետանան:

Այժմ տասնամեակներ ետք ետ չեմ նայիր: Ես դարձեալ այդ երեխան եմ: Երեխայ մը, որ չէր գիտեր, թէ իր ապրած աշխարհը օր մը թանկագին պիտի դառնայ: Երեխայ մը, որ չի գիտեր, թէ իր շուրջի մարդոցմէ ոմանք ի վերջոյ պիտի անհետանան: Երեխայ մը, որ չի գիտեր, թէ թաղը պիտի փոխուի: Երեխայ մը, որ չի գիտեր, թէ օր մը ովկիանոսներ պիտի կըտրէ եւ ուրիշ կեանք մը պիտի կերտէ: Ան միայն մէկ բան գիտէ: Պուրճ Համուտը իր մանկութեան տունն է:

Եւ թերեւս ատիկա մեծագոյն նուէրն է, զոր Պուրճ Համուտը տուաւ ինծի: Ան սկիզբ մը տուաւ կեանքիս, լեցուն յուշերով, զորս ժամանակը չի կրնար ջնջել: Ան ինծի տուաւ կապ մը այնպիսի սերունդի մը հետ, որ երբեք ամբողջութեամբ չճանչցայ, բայց որուն զոհողութիւնները կերտեցին իմ կեանքս: Ան ինծի սորվեցուց՝ առանց իմ անդրադառնալուս, որ մարդիկ կրնան կորսնցնել գրեթէ ամէն ինչ եւ դարձեալ վերաշինել, թէ՝ համայնքները կըրնան ծնիլ ողբերգութենէ, թէ՝ արժանապատուութիւնը կրնայ գոյատեւել աղքատութեան կողքին, եւ թէ՝ կրթութիւնն ու դաստիարակութիւնը կրնան զարգանալ նեղութիւններէն, թէ՝ ստեղծագործութիւնը կրնայ ծաղկիլ խճողուած փողոցներուն ընդմէջէն, թէ՝ երազները կրնան հասնիլ շատ անդին այն պայմաններէն, որոնց մէջ անոնք սկիզբ առած էին: Եւ թէ վայր մը պէտք չէ ըլլայ հարուստ կամ գեղեցիկ՝ սովորական չափանիշներով, ըլլալու համար խորապէս գեղեցիկ այն մարդոց համար, որոնք զայն տուն կը կոչեն:

Ուստի, երբ այսօր կը մտածեմ Պուրճ Համուտի մասին, չեմ մտածեր պարզապէս անցեալին մասին: Կը մտածեմ ժառանգութեան մը մասին, որ 1920-ականներուն հասած եւ վերստին սկիզբ տուած են իրենց կեանքին: Կը մտածեմ այն սերունդներուն մասին, որոնք ճահիճը վերածեցին համայնքի: Կը մտածեմ իրենց զաւակներուն համար զոհողութիւն ըրած ծնողներուն մասին: Կը մտածեմ այն արհեստաւորներուն մասին, որոնց ձեռքերը կ’օգնէին կերտելու Լիբանանը: Կը մտածեմ մեր լեզուն պաշտպանած ուսուցիչներուն մասին: Կը մտածեմ երաժիշտներուն եւ արուեստագէտներուն մասին, որոնք ձայն տուին համայնքին: Կը մտածեմ այն ուսանողներուն մասին, որոնք համարձակեցան դէպի աստղերը հասնիլ: Եւ կը մտածեմ իմ սերունդիս երեխաներուն մասին, որոնք պարզապէս ապրեցան իրենց կեանքը՝ առանց անդրադառնալու, որ օր մը յետադարձ ակնարկով մը պիտի հասկնային, թէ որքա՛ն արտակարգ էր մեր մանկութեան տունը:

Ասիկա է այն Պուրճ Համուտը, որ կ’ուզեմ յիշել: Ո՛չ կատարեալ Պուրճ Համուտ մը: Ո՛չ վիպականացուած Պուրճ Համուտ մը: Այլ՝ իսկական Պուրճ Համուտը: Ողբերգութենէ ծնած, բայց կեանքով լեցուն վայր մը: Վայր մը, որ պայքարեցաւ, բայց երբեք անձնատուր չեղաւ: Վայր մը, որ համեստ էր նիւթական հարստութեամբ, բայց հարուստ՝ մարդկային ոգիով: Վայր մը, ուր վերապրողները դարձան շինարարներ: Վայր մը, ուր գաղթականները դարձան քաղաքացիներ: Վայր մը, ուր երեխաները դարձան երազողներ: Վայր մը, որ օգնեց կերտելու Լիբանանը՝ միաժամանակ պահպանելով հայկական ինքնութիւնը, որ կործանման սպառնալիքի տակ կը գտնուէր: Եւ վայր մը, որ 1960-ականներուն ծնած փոքր տղու մը համար դարձաւ տուն: Այդ տղան մեծցաւ: Ան հեռացաւ: Ան ճամբորդեց: Ան ապրեցաւ: Ան ճանչցաւ աշխարհը: Բայց երբեք ամբողջութեամբ չմոռցաւ Պուրճ Համուտը: Այլ Պուրճ Համուտը մնաց իր սրտին մէջ:

Եւ որքան ալ ովկիանոսներ կտրենք, քանի՛ լեզուներ սորվինք, վկայականներ ստանանք, որքա՛ն ալ յաջողինք կամ որքան ալ հեռու տանի մեզ կեանքը, կը մնայ փոքրիկ մասնիկ մը այն վայրէն, որ մեծցուց մեզ: Ինծի համար այդ վայրը միշտ պիտի ըլլայ Պուրճ Համուտը: Իմ սիրելի Պուրճ Համուտը:

Ուստի, այս բառերը կը ձօնեմ իբրեւ փոքր նուէր մը մեզմէ առաջ հաստատուած վերապրողներուն: Նուէր մը՝ ծնողներուն, մեծ հայրերուն ու մեծ մայրերուն, որոնք կառուցեցին այն, ինչ որ ժառանգեցինք: Նուէր մը՝ բոլոր անոնց, որոնք կը յիշեն այդ փողոցները: Նուէր մը՝ անոնց, որոնք հեռացան, բայց տակաւին զանոնք կը կրեն իրենց սրտերուն մէջ: Յատկապէս նուէր մը՝ հոն մնացող երիտասարդներուն, որոնք թերեւս երբեք պիտի չճանչնան մեր ճանչցած Պուրճ Համուտը:

Յոյսով եմ, որ անոնք պիտի կարդան այս միտքերը եւ հասկնան, որ իրենց պատմութիւնը չսկսաւ իրենց իրագործումներով: Անիկա սկսաւ ուրիշին քաջութեամբ: Անիկա սկսաւ մարդոցմով, որոնք գրեթէ ոչինչ ունէին, բայց դարձեալ գտան ուժը՝ բան մը կառուցելու: Անիկա սկսաւ 1920-ականներուն ու աճեցաւ տասնամեակներու ընթացքին ու հասաւ մեր մանկութեան՝ 1960-ականներուն ծնածներուն: Եւ անիկա կը շարունակուի ամէն մէկ սերունդի հետ, որ այդ ժառանգութիւնը յառաջ կը տանի:

Ահա թէ ինչո՛ւ պէտք է յիշենք զայն ու խօսինք անոր մասին: Ահա թէ ինչո՛ւ պէտք է սորվեցնենք մեր զաւակներուն անոր մասին, թէ նոյնիսկ այսքան տարիներ ետք տակաւին կրնամ ըսել նոյն ջերմութեամբ, զոր կը զգայի իբրեւ երեխայ:

Իմ սիրելի՛ Պուրճ Համուտ, դուն կատարեալ չէիր: Դուն հարուստ չէիր: Դուն միշտ դիւրին չէիր: Բայց դուն մե՛րն էիր: Դուն մեծցուցիր մեզ: Դուն տուիր մեր յուշերը: Դուն տուիր մեր տոկունութիւնը: Եւ դուն տուիր մեզի տեղ մը՝ զայն տուն կոչելու համար:

Սիրելի՛ լիբանանահայ,

Որքան ալ բարձրանաս ու յաջողութիւններ արձանագրես, խորին երախտագիտութեամբ կը մաղթեմ, որ սրտիդ մէջ միշտ վառ պահես այն օրինեալ հողը, ուր մեր սփիւռքահայու պատմութիւնը սկիզբ առաւ:

Որքան ալ հեռու տանի քեզ կեանքը Պուրճ Համուտէն, թող սիրտդ երբեք չհեռանայ այն ջերմ սէրէն, որ կ’ապրի անոր յոգնած, բայց հարազատ փողոցներու հոգիին մէջ:

Եկո՛ւր՝ երախտապարտ սրտով միասին թոյլ չտանք, որ աշխարհը մոռնայ այն հերոսական կերտումն ու հայապահպանման սուրբ գործը, որ կատարուեցաւ հոն, որովհետեւ Պուրճ Համուտը միայն անցեալի յիշատակ մը չէ. անիկա մեր էութեան խորքն է, մեր հոգիին անբաժան մասնիկը եւ յաւերժական յիշեցում մը, որ մեզ իրար կը շաղկապէ ու կը կերտէ մեր ինքնութիւնը:

Այս յօդուածը սրտաբուխ երախտագիտութեան տուրք մըն է իմ ընտանիքիս, ազգականներուս, ազգակիցներուս, բարեկամներուս եւ լիբանանեան լայն համայնքին՝ թէ՛ հայ եւ թէ՛ ոչ հայ: Խորին անկեղծութեամբ գրուած՝ անիկա կ’արտացոլացնէ սրտէ բխող անձնական պատգամ մը: Իբրեւ յատուկ նուէր՝ այս գրութիւնը կը նուիրեմ յատկապէս իմ պուրճհամուտցի հայրենակիցներուս՝ տօնելով մեր մէկտեղուած արմատները, աշխուժ պատմութիւնն ու տոկուն ոգին, որոնք յաւերժ մօտ կը մնան սրտիս: Խորին գնահատանքով ասիկա անկեղծ շնորհակալութիւն մըն է բոլոր անոնց, որոնք իրենց ձեռքերն ու սիրտերը նուիրեցին մեր սիրելի Պուրճ Համուտը կառուցելու եւ կերտելու գործին:

ՓԻԹԸՐ Պ. ՀԱՅԿ

(Շար. 2 եւ վերջ)

Օգոստոս 18, 2026

ԼԻԲԱՆԱՆԱՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ՝
ՊԱՏՄԱԿԱՆԻՆ ՈՒ ՆԵՐԿԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄԻՋԵՒ

Ազգային վարժարաններու նախակրթարաններու տարբեր տարեշըրջաններու միացեալ դասաբաշխման շաբաթական տախտակները կարեւոր աղբիւրներ են՝ հասկնալու ազգային դպրոցներու կրթական եւ կազմակերպչական աշխատանքը: Այդ մէկը ցոյց կու տայ իւրաքանչիւր նիւթի յատկացուած դասապահերու քանակը, ինչպէս նաեւ կը բացայայտէ, թէ տարբեր նիւթեր ինչ տեղ կը գրաւէին կրթական ընդհանուր ծրագիրին մէջ, եւ թէ՝ ինչ լեզուներով կը կազմակերպուէր անոնց դասաւանդումը: Այս դասաբաշխումը կարելի է դիտել ոչ միայն որպէս պարզ ուսումնական ծրագիր, այլ նաեւ՝ որպէս կրթական առաջնահերթութիւններու արտայայտութիւն, որովհետեւ նիւթերու ընտրութիւնը, անոնց յատկացուած դասաժամերու քանակը եւ դասաւանդման լեզուն որոշ պատկերացում կու տան այն գիտելիքներու մասին, զորս դպրոցները կը ձգտէին փոխանցել իրենց աշակերտներուն:

Յստակ է, որ ազգային վարժարաններուն մէջ բոլոր նիւթերը նոյն լեզուով չէին դասաւանդուեր: Հիմնական գործածուող լեզուներն էին՝ հայերէնը, արաբերէնն ու ֆրանսերէնը կամ անգլերէնը: Հետեւաբար հարկ է հարց տալ, թէ ուսումնական այս ծրագիրը ի՞նչ կրթական նպատակ կը հետապնդէր, եւ արդեօք լեզուն դեր ունէ՞ր դասաւանդուող նիւթերու ընտրութեան մէջ, թէ՞ ան պարզապէս հաղորդակցութեան միջոց մըն էր: Այս տեսանկիւնէն, դասաւանդման լեզուի ուսումնասիրութիւնը յատկապէս կարեւոր է, որովհետեւ լեզուի ընտրութիւնը կարելի չէ ամբողջովին առանձնացնել նիւթի բովանդակութենէն եւ անոր կրթական նպատակէն:

Ազգային վարժարաններու մէջ երեք լեզուներու ուսուցումը եւ մանաւանդ հայերէնի ու արաբերէնի հաւասար գործածութիւնը միայն լեզու սորվեցնելու հարց չէր, ոչ ալ այն, թէ հայերէնի կամ արաբերէնի քանի՛ դասապահ կը յատկացուէր, այլ աւելին, թէ ո՞ր գիտելիքը ո՛ր լեզուով կը փոխանցուէր, եւ այդ ընտրութիւնը ի՞նչ պատկանելիութիւն կը կառուցէր: Այս տեսանկիւնէն, լեզուն կը դառնայ կրթական բովանդակութեան կարեւոր սիւներէն մէկը:

Հայերէնով դասաւանդուող նիւթերը աշակերտը կը կապէին իր համայնքի ազգային ինքնութեան, պատմութեան, մշակոյթին, լեզուին եւ ազգային ժառանգութեան հետ: Արաբերէնով դասաւանդուող նիւթերը աշակերտին կը ծանօթացնէին իր ապրած երկրին պետական, հասարակական, մշակութային միջավայրին եւ Լիբանանի պետական կրթական ծրագիրին գործադրութեան, իսկ ֆրանսերէնով կամ անգլերէնով դասաւադուող նիւթերը կը պատրաստէին աշակերտը համաշխարհային լայն տարածին: Այս իւրայատուկ ծրագիրով դասաւանդուող նիւթերու լեզուական բաշխման գործընթացին մէջ դպրոցը աշակերտէն չէր պահանջեր ընտրութիւն կատարել հայկական կամ լիբանանեան պատկանելիութիւններուն միջեւ, այլ կը փորձէր միաժամանակ ապահովել հայկական ինքնութեան եւ պատկանելիութեան կրթութեան շարունակականութիւնը եւ հետեւիլ Լիբանանի կրթական ծրագիրի պահանջներուն:

Լեզուներու ընտրութիւնը յստակ կը դառնայ պատմութեան եւ աշխարհագրութեան դասաւանդման պարագային: Հայոց պատմութեան եւ աշխարհագրութեան հայերէնով, իսկ Լիբանանի պատմութեան եւ աշխարհագրութեան արաբերէնով դասաւանդումը միայն լեզուական ընտրութիւն մը չէր կրնար ըլլալ: Ան անմիջական կապ ունէր դասաւանդուող նիւթի բովանդակութեան եւ անոր կըրթական նպատակին հետ: Այս տարբերութիւնը ցոյց կու տայ, որ տարբեր պատմական եւ աշխարհագրական նիւթեր կը ներկայացուէին տարբեր լեզուներով, եւ այդ լեզուները կապուած էին ազգային ու քաղաքացիական պատկանելիութեան տարբեր շրջանակներու հետ:

Հայոց պատմութիւնը եւ Հայաստանի աշխարհագրութիւնը հայերէնով սորվելով՝ աշակերտները կը ծանօթանային իրենց ժողովուրդի անցեալին եւ միաժամանակ աւելի զօրաւոր կապ կը հաստատէին իրենց լեզուին, մշակոյթին եւ ազգային ժառանգութեան հետ: Միւս կողմէ՝ Լիբանանի պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնը արաբերէնով սորվելով՝ աշակերտները կը ծանօթանային իրենց ապրած երկրի պատմական, աշխարհագրական եւ հասարակական միջավայրին:

Ահաւասիկ, Հայոց պատմութեան հայերէնով դասաւանդումը պատահական ընտրութիւն մը չէր: Ան կը նպաստէր ոչ միայն պատմական գիտելիքներու փոխանցման, այլ նաեւ՝ հայոց լեզուի պահպանման եւ ազգային ինքնութեան ամրապնդման: Այս պատճառով Հայոց պատմութիւնը կարելի է դիտարկել ոչ միայն որպէս ուսումնական նիւթ, այլ նաեւ՝ որպէս ազգային ինքնութեան պահպանման եւ փոխանցման կարեւոր միջոց մը:

Նոյն ձեւով, Հայաստանի աշխարհագրութեան հայերէնով դասաւանդումը կարելի է հասկնալ ոչ միայն իբրեւ աշխարհագրական գիտելիքի փոխանցում, այլ նաեւ՝ իբրեւ հայկական տարածական յիշողութեան եւ հայրենիքի մասին պատկերացումներու ձեւաւորման միջոց: Այսպիսի նիւթերու միջոցով աշակերտը կը ծանօթանար հայկական պատմական եւ մշակութային տարածքին:

Ինչպէս Հայոց պատմութեան պարագային հայերէնը, նոյնպէս ալ Լիբանանի պատմութեան եւ աշխարհագրութեան պարագային արաբերէնը ունէր ոչ միայն լեզուական, այլ նաեւ կրթական եւ մշակութային նշանակութիւն: Արաբերէնով պատմութեան դասաւանդումը կարեւոր էր ոչ միայն լեզուական տեսանկիւնէ, այլ նաեւ՝ աշակերտները Լիբանանի եւ արաբական աշխարհին պատմական ու մշակութային միջավայրին ծանօթացնելու նպատակով: Այս միջոցով աշակերտը կարելիութիւն ունէր իր ապրած երկրի անցեալը հասկնալու եւ պատմական դէպքերուն ծանօթանալու:

Այսպիսով, ազգային վարժարանին մէջ աշակերտը կը ձեւաւորուէր երկու տարբեր, բայց իրարու կապուած պատկանելիութեան շրջանակներու մէջ՝ միաժամանակ իբրեւ հայ համայնքի անդամ եւ իբրեւ Լիբանանի մէջ ապրող ու գործող քաղաքացի: Այս իմաստով, դպրոցը կը ստանձնէր միջնորդի կարեւոր դեր՝ հայկական համայնքային ժառանգութեան փոխանցման եւ լիբանանեան պետական ու հասարակական միջավայրին մէջ:

Հարկ է նշել նաեւ երկու լեզուներով դասաւանդուող պատմութեան նիւթերու դասաւանդման սկսման տարիները եւ շաբաթական դասապահերու քանակը: Դասապահերու քանակը այս պարագային կարելի է դիտել նաեւ որպէս կրթական առաջնահերթութիւններու ցուցանիշ:

Նկատի ունենալով, որ Հայոց պատմութիւնը կը հանդիսանար ազգային ինքնութեան ձեւաւորման եւ պահպանման կրթական կարեւոր միջոց մը, անիկա կը սկսէր դասաւանդուիլ արդէն առաջին դասարանէն՝ հայերէնով: Առաջին եւ երկրորդ դասարաններուն Հայոց պատմութեան կը յատկացուէր շաբաթական մէկ դասապահ, իսկ չորրորդէն մինչեւ վեցերորդ դասարաններուն՝ շաբաթական երկու դասապահ: Դասաւանդման այս կանուխ սկիզբը եւ յատկացուած դասապահերու աճող քանակը կը վկայեն, որ Հայոց պատմութիւնը ազգային վարժարաններու կրթական ծրագիրին մէջ կարեւոր տեղ կը գրաւէր:

Իսկ Լիբանանի պատմութիւնը ուսումնական ծրագիրին մէջ կը մտնէր աւելի ուշ՝ չորրորդ դասարանէն, շաբաթական մէկ պահ՝ արաբերէնով: Այս տարբերութիւնը չի նշանակեր, որ ազգային վարժարանը նուազ կարեւորութիւն կու տար լիբանանեան պատկանելիութեան կամ քաղաքացիական կրթութեան: Ընդհակառակը, այդ նիւթը կը դասաւանդէր այն լեզուով եւ այն կրթական կառուցուածքին մէջ, որ կապուած էր պետական ծրագիրին պահանջներուն եւ անոր նիւթերու առաջնահերթութեան:

Հետեւաբար ազգային վարժարաններու ուսումնական ծրագիրը կարելի է դիտել իբրեւ երկու միջավայրերու միջեւ կրթական կամուրջ ու նաեւ՝ իբրեւ ինքնութեան կրթական կազմակերպման վկայութիւն: Ան կը փորձէր պահպանել համայնքի պատմական եւ մշակութային առանձնայատկութիւնը՝ առանց աշակերտը անջատելու իր ապրած երկրի հասարակական իրականութենէն:

Այսպիսով, որեւէ միացեալ դասաբաշխման շաբաթական տախտակ մը կարեւոր սկզբնաղբիւր մըն է ուսումնասիրելու համար, թէ ազգային վարժարաններուն մէջ ինչպէ՛ս կը կազմակերպուէր կրթական գործընթացը, ինչպիսի՛ տեղ կը տրուէր տարբեր նիւթերու, եւ ինչ դեր ունէր դասաւանդման լեզուներու ընտրութիւնը:

ՅԱՍՄԻԿ-ՆԱՆԱՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

(Շար. 3)

ՌՈՍՏՈՄԻ «ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐՐԵՐ» ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ. ՍԿԶԲՈՒՆՔԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՊԱՏԵՀԱՊԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԻԾԸ

Նոյն օրինաչափութիւնն է նա տեսնում նաեւ ինքնապաշտպանութեան հարցում՝ անդրադառնալով ժողովրդին զէնք չտրամադրելու կոչերին, որոնք առաջին հայեացքից կարող են ներկայացուել որպէս խաղաղասիրութեան կամ խոհեմութեան դրսեւորում: Ռոստոմը չի սահմանափակւում նման մօտեցման քննադատութեամբ: Նա կրկին դիմում է պատմական փորձին՝ փաստելու համար դրա հիմնաւորուածութիւնը:

«Ասում են՝ ժողովրդին այլեւս զէնք պէտք չէ տալ…»,- գրում է նա եւ անմիջապէս հարց է բարձրացնում՝ ո՞ր գիւղերն էին առաջինը ենթարկւում թալանի ու աւերման, որտե՞ղ էր բնակչութիւնն առաւել անպաշտպան: Նրա պատասխանը հիմնուած է ոչ թէ վերացական դատողութեան, այլ փորձի վրայ. «կոտորուել, թալանուել ու աւերուել են այն գիւղերը, ուր ինքնապաշտպանութեան համար զէնքի հարկաւոր քանակութիւնը չկար…», եւ յաւելում է. «Այնտեղ, ուր զէնք կար, ժողովուրդը կարողացաւ պաշտպանել իր կեանքը, կայքը կամ ազատ մնաց յարձակումներից»:

Ռոստոմի համար զէնքը ինքնանպատակ արժէք չէ: Այն ինքնապաշտպանութեան միջոց է, իսկ ինքնապաշտպանութիւնը՝ ժողովրդի գոյութիւնն ու անվտանգութիւնը պահպանելու անհրաժեշտ պայման: Ուստի զէնքից հրաժարուելու կոչերը նա չի դիտարկում որպէս առանձին միջոցի շուրջ բանավէճ: Դրա մէջ նա տեսնում է աւելի խոր քաղաքական տեղաշարժի միտում, երբ ժողովուրդը սկսում է կասկածել սեփական գոյութիւնն ու անվտանգութիւնը պաշտպանելու անհրաժեշտութեանը:

Այստեղ է ակնյայտ դառնում «Վնասակար տարրեր»-ի գործունէութեան հետեւանքը. հասարակութեան քաղաքական գիտակցութիւնը կարող է խեղաթիւրուել այնպէս, որ ինքնապաշտպանութիւնն այլեւս ընկալուի որպէս անցած ժամանակի «վնասակար» մնացուկ, իսկ յանձնուողականութիւնը՝ որպէս նոր իրականութեանը յարմարուելու անհրաժեշտութիւն:

Այս խորապատկերի վրայ Ռոստոմը գրում է. «Յեղափոխական շարժումն անհնարին է կանգնեցնել, որովհետեւ նա հետեւանք է Տաճկահայաստանում տիրող անտանելի պայմանների, եւ քանի վատթարանան այդ պայմանները, այնքան աւելի սաստիկ պիտի զգացուի ուժեղ յեղափոխական շարժման անհրաժեշտութիւնը»:

Նրա այս միտքը միայն յեղափոխական պայքարի արդարացում չէ: Այն պատճառի եւ հետեւանքի տարբերակման յստակ բանաձեւ է: Եթէ յեղափոխական պայքարն առկայ իրավիճակի թելադրած պայմանների հետեւանք է, ապա այն չի վերանալու կեղծ կոչերով: Կարելի է ժամանակաւորապէս ճնշել պայքարի դրսեւորումները, բայց դրանով չեն վերանում այն պայմանները, որոնք եւ ծնել են այդ պայքարի անհրաժեշտութիւնը: Իսկ եթէ սխալ է ախտորոշւում պատճառը, ապա սխալ է լինելու նաեւ լուծումը:

Պատճառի եւ հետեւանքի այս տարբերակումից է բխում քաղաքական կամքի հարցը: Ռոստոմի ընկալմամբ՝ քաղաքական կամքը միայն վճռականութիւնը կամ խիզախութիւնը չէ. այն նախ եւ առաջ իրականութեան ճիշդ ընկալման եւ իրերն իրենց անունով կոչելու կարողութիւնն է: Ժողովուրդը կարող է յաղթահարել ժամանակաւոր ձախողման հետեւանքները միայն այն ժամանակ, երբ չի շփոթում պատճառը հետեւանքի հետ, ժամանակաւոր տեղատուութիւնը՝ պատմական փակուղու հետ, մարտավարական զիջումը՝ սկզբունքներից նահանջի հետ: Քաղաքական կամքը հէնց այդ տարբերակումների միջոցով է պահպանում իրականութեան սթափ ընկալումը եւ թոյլ տալիս նոյնիսկ ծանրագոյն պայմաններում չկորցնել սեփական նպատակների ու հնարաւորութիւնների յստակ գիտակցումը:

Այս ըմբռնումից բխում է եւս մէկ կարեւոր հետեւութիւն. իրականութիւնը ճշգրիտ ճանաչելը դեռեւս բաւարար չէ: Վճռորոշ է նաեւ այն, թէ ինչ հետեւութիւն է արւում այդ իրականութիւնից: Նոյն եզրոյթները կարող են պահպանել իրենց արտաքին ձեւն ու նոյնիսկ սկզբնական նշանակութեան որոշ տարրեր, բայց՝ հասարակական ընկալման մէջ ձեռք բերել այլ շեշտադրումներ եւ այդպիսով յանգեցնել այլ դատողութիւնների ու որոշումների: Հետեւաբար խնդիրը միայն այն չէ, թէ ինչ է նշանակում տուեալ եզրոյթը, այլեւ՝ այն, թէ հասարակութիւնն ինչ իմաստ է սկսում դրան վերագրել, ինչ վարքագիծ է դրա շրջանակում համարում ընդունելի, եւ ինչ պատասխանատուութիւն է դրանով ստանձնում:

Այսպիսի փոփոխութիւնը սովորաբար չի սկսւում ազգային նպատակի բացայայտ մերժումով: Աւելի վաղ փոխւում է այդ նպատակի հարցում ստանձնուող քաղաքական պատասխանատուութեան աստիճանը: Այն, ինչ նախկինում ընկալւում էր որպէս անհրաժեշտ, սկսում է դիտուել որպէս ցանկալի, բայց ոչ պարտադիր, իսկ նուիրումը, զոհողութիւնը եւ դիմադրութիւնը աստիճանաբար ընկալւում են որպէս չափազանց մեծ գին: Քաղաքական նահանջը կարող է ձեւաւորուել ոչ թէ նպատակների բացայայտ վերանայմամբ, այլ դրանց իրականացման համար անհրաժեշտ հետեւողականութեան աստիճանական նուազեցմամբ:

Նման փոխակերպումների հետեւանքը միայն քաղաքական դիրքորոշման փոփոխութիւնը չէ: Փոխւում է նաեւ այն չափանիշը, որով հասարակութիւնը որոշում է, թէ յանուն ինչի է պատրաստ տեւական պայքարի, ինչ գին է պատրաստ վճարել եւ մինչեւ ո՛ր սահմանն է պատրաստ գնալ զիջումների: Երբ փոխւում են այդ չափանիշները, հասարակութիւնը կարող է աստիճանաբար ընդունելի համարել այնպիսի զիջումներ ու նահանջներ, որոնք նախկինում անգամ քաղաքական ընտրութեան հնարաւոր տարբերակ չէին համարւում:

Հէնց այդ պատճառով Ռոստոմի տեսութեան ուժը ոչ թէ վերջնական լուծումներ առաջարկելու, այլ քաղաքական դատողութեան այն հիմքը պահպանելու մէջ է, որի շնորհիւ հնարաւոր է տարբերել սկզբունքայինը՝ ժամանակաւորից, էականը՝ երկրորդականից: Իւրաքանչիւր ծանր պատմական հանգրուանում անհրաժեշտ է սթափ գնահատել իրականութիւնը, սակայն նոյնքան կարեւոր է այդ գնահատականը չշփոթել այն պատեհապաշտ քաղաքական հետեւութեան հետ, ըստ որի, փոփոխուած պայմանները վերածւում են նախկինում պարտադիր համարուած սկզբունքների վերանայման հիմնաւորման: Քաղաքական հասունութիւնը, այս իմաստով, ոչ թէ իւրաքանչիւր նոր իրողութեան հետ յարմարուելու կարողութիւնն է, այլ փոխուող պայմաններում պատճառը հետեւանքից, ժամանակաւոր տեղատուութիւնը՝ վերջնական փակուղուց, իսկ մարտավարական անհրաժեշտութիւնը՝ քաղաքական նպատակի վերանայումից տարբերելու կարողութիւնը:

Այս տարբերակումների նշանակութիւնն առաւել սուր է դառնում պարտութեան պայմաններում, երբ տեղի ունեցածը սկսում է ազդել ոչ միայն քաղաքական ընտրութիւնների, այլեւ հնարաւորի ու անհնարինի մասին պատկերացումների վրայ: Պարտութիւնը կարող է ունենալ նաեւ երկրորդ՝ ներքին չափում: Առաջինը պատմական իրադարձութիւնն է՝ ռազմական, քաղաքական կամ տարածքային կորուստը: Ներքին չափումը սկսւում է այն ժամանակ, երբ պարտութիւնն այլեւս չի դիտւում որպէս յաղթահարելի կորուստ, այլ վերածւում է այնպիսի ելակէտի, որից որոշւում են հետագայ քաղաքական հնարաւորութիւնների սահմաններն ու նպատակների իրագործելիութիւնը: Այդ պահին պարտութեան փաստը վերածւում է հաստատուած դատողութեան, իսկ պատմական իրադարձութիւնը՝ հոգեբանական ու քաղաքական դատավճռի:

Մեծ աղէտներից յետոյ հասարակութիւնը կանգնում է ոչ միայն կորուստները հոգեբանօրէն յաղթահարելու, այլեւ դրանց քաղաքական նշանակութիւնը սթափ գնահատելու խնդրի առջեւ: Պէտք է հասկանալ, որն էր ձախողման պատճառը, ինչ է փոխուել, ինչն է պէտք վերանայել եւ ինչպիսին պէտք է լինի պայքարի հետագայ ուղին: Հէնց այստեղ է անցնում վճռորոշ սահմանագիծը. պարտութիւնը մի դէպքում դառնում է սեփական սխալները բացայայտելու, անցած ուղին վերագնահատելու եւ հետագայ պայքարի ուղղութիւնը ճշգրտելու հիմք, իսկ միւս դէպքում վերածւում է պայքարի նպատակների արմատական վերանայումը հիմնաւորող փաստարկի: Ռոստոմի միտքն իր առաւել ամբողջական նշանակութիւնը ստանում է այստեղ, երբ պարտութեան գնահատականը վերածւում է յանձնուողականութիւնն ու յարմարուողականութիւնն արդարացնելու միջոցի:

ԱՐԱՄ ՇԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 6

«ԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԵՒ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ...

Շարունակուած 3-րդ էջէն

ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԷՏՔ Է ԸՆԴԱՐՁԱԿԷ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄՏԱԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

«Իրական Հայաստան»-ի գաղափարախօսութեան խնդրայարոյց կողմը պետական սահմաններու եւ շահերու կարեւորութեան շեշտադրումը չէ, այլ՝ ազգային ինքնութիւնը Հայաստանի Հանրապետութեան ներկայ տարածքով սահմանափակելու մօտեցումը: Հարցը հետեւեալն է. արդեօ՞ք պետականութեան ամրապնդումը կը ներկայացուի իբրեւ ամբողջ ազգի համախմբման միջոց, թէ՞ կը վերածուի ազգային մտածողութիւնը սահմանափակող քաղաքական չափանիշի:

Հայաստանը պէտք ունի՝ խաղաղութեան, անվտանգութեան, հզօր բանակի, արդար դատական համակարգի, զարգացած տնտեսութեան եւ վստահելի պետական հաստատութիւններու: Սակայն խաղաղութեան ձգտումը պէտք է ընթանայ ազգային յիշողութեան պահպանման հետ, պետական շահի պաշտպանութիւնը՝ պատմական գիտակցութեան ամրապնդման, իսկ միջազգայնօրէն ճանչցուած սահմաններու յարգումը՝ հայ ժողովուրդի իրաւունքներու պաշտպանութեան եւ պահանջատիրութեան շարունակականութեան զուգահեռ:

Հայութիւնը կրնայ իր պատմական յիշողութիւնը, ազգային ժառանգութիւնն ու իրաւունքներու գիտակցութիւնը պահպանել եւ փոխանցել սերունդէ սերունդ՝ առանց տարածքային ընդարձակման որեւէ ձգտումի: Կրնայ պաշտպանել Հայաստանի Հանրապետութեան գերիշխանութիւնը՝ միաժամանակ տէր կանգնիլ Արցախի իրաւունքներուն, Հայոց ցեղասպանութեան արդարութեան պահանջին եւ աշխարհասփիւռ հայկական ժառանգութեան պահպանման: Այս բոլորը իրարու հակադրելու փոխարէն՝ անհրաժեշտ է զանոնք տեղադրել ազգային պատասխանատուութեան միասնական տեսլականի մէջ:

Պետութիւնը կը բնորոշուի իր աշխարհագրական սահմաններով եւ կը մարմնաւորէ ազգային գերիշխանութիւնը, մինչդեռ ազգի ինքնութիւնը կ'ընդգրկէ այդ սահմաններէն անդին տարածուող պատմութիւն, լեզու, մշակոյթ եւ համազգային յիշողութիւն: Ազգային գիտակցութեան հորիզոնը շատ աւելի ընդարձակ է, քան՝ որեւէ պետական քարտէս:

Հայաստանի Հանրապետութեան յարատեւութիւնը պէտք է դառնայ ամբողջ հայութեան համազգային նպատակը: Այդ նպատակին իրագործումը կը պահանջէ հզօր պետութիւն մը, որ կը պաշտպանէ իր սահմանները, կ'երաշխաւորէ իր քաղաքացիներուն արժանապատուութիւնը, սփիւռքի հետ կը հաստատէ հաւասար գործընկերութիւն եւ ազգային ժառանգութիւնը կը վերածէ ուժի աղբիւր:

Իրական Հայաստանի ապագան կը կերտուի հզօր պետականութեամբ, բայց այդ պետականութեան տեսլականը պէտք է ընդգրկէ համայն հայութիւնը: Մեր ազգային հորիզոնը չի կընար սահմանափակուիլ միայն այն տարածքով, զոր կը պարփակէ պետական սահմանագիծը: Սահմանը կը պաշտպանէ հայրենիքի պետական տարածքը, սակայն հայ ժողովուրդի յիշողութիւնը, արժանապատուութիւնն ու ապագայի տեսլականը կը տարածուին այդ սահմաններէն անդին:

Հայաստանի Հանրապետութիւնը պէտք է դառնայ այն հզօր պետական հայրենիքը, որուն շուրջ կը համախմբուի համայն հայութիւնը՝ իր պատմութեամբ, լեզուով, մշակոյթով եւ ազգային իղձերով: Պետութեան ուժը կը հարստանայ, երբ ան իր մէջ կը ներառէ համայն հայութեան պատմական ու մշակութային ժառանգութիւնը, իսկ ազգային ուժը կը պահպանուի, երբ պետականութեան ամրապնդումը կ'ընթանայ ազգային ինքնութեան ամբողջական գիտակցու- թեան համընթաց:

ՌՈՍՏՈՄԻ «ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐԲԵՐ» ...

Շարունակուած 5-րդ էջէն

Այստեղ է առաւել յստակ երեւում Ռոստոմի տեսութեան աւելի լայն պատմական նշանակութիւնը: Ժողովուրդների պատմութեան մէջ որոշիչ է ոչ միայն այն, թէ ի՛նչ է նրանց հետ տեղի ունեցել, այլեւ՝ այն, թէ ինչպէ՛ս են նրանք մեկնաբանում տեղի ունեցածը եւ ի՛նչ իմաստ են տալիս դրան իրենց հետագայ գործողութիւնների խորապատկերում: Պատմական յիշողութիւնը ձեւաւորւում է ոչ միայն իրադարձութիւններից, այլեւ՝ այն հասկացութիւններից, որոնց միջոցով ժողովուրդը մեկնաբանում է իր անցեալը, ներկան եւ ապագան: Երբ այդ հասկացութիւնների իրական իմաստը աստիճանաբար աղճատւում է, խեղւում է նաեւ պատմական փորձի քաղաքական ընկալումն ու նշանակութիւնը:

Այսպիսով, Ռոստոմի տեսութեան նշանակութիւնն այն դատողութեան չափանիշի ձեւակերպման մէջ է, որի միջոցով պարտութիւնից յետոյ հնարաւոր է տարբերել փոփոխուած պայմաններին համապատասխան գործելու անհրաժեշտութիւնը քաղաքական նպատակների վերանայումից: Նրա մտածողութեան առանցքում այն սահմանազատումն է, թէ փոփոխուած պայմաններին արձագանգելու անհրաժեշտութիւնն ինչ պահից այլեւս չի սահմանափակւում միջոցների եւ մարտավարութեան ճշգրտմամբ եւ վերածւում է քաղաքական նպատակների վերանայման, որոնց շուրջ ձեւաւորուել էր քաղաքական կամքը: Այս սահմանազատումն է Ռոստոմի մտածողութեանը հաղորդում աւելի լայն տեսական նշանակութիւն: Այն հնարաւորութիւն է տալիս տարբերակել պայմանների փոփոխութեանը համարժէք քաղաքական արձագանգն այնպիսի փոփոխութիւնից, որի հետեւանքով վերանայւում են ոչ միայն գործելու միջոցները, այլեւ այն նպատակները, որոնք մինչ այդ որոշում էին քաղաքական ընթացքը:

Ռոստոմի ձեւակերպած տարբերակումը ժամանակների փոփոխութեամբ չի կորցնում իր արդիականութիւնը: Պայքարի մէջ մտնող իւրաքանչիւր սերունդ ստիպուած է ինքնուրոյն պատասխանել նոյն հիմնարար հարցին՝ ինչպէս արձագանգել պայմանների փոփոխութեանը՝ առանց վերանայելու այն նպատակները, որոնց շուրջ ձեւաւորուել են իր քաղաքական կամքն ու պայքարի ուղղութիւնը: Նոյն հարցին իւրաքանչիւր սերնդի տուած պատասխանը նախորդ սերունդների ձեւակերպած պատասխանների պարզ վերարտադրութիւնը չէ: Այդ պատասխանը պէտք է ծնուի նոր իրողութիւնների եւ դրանցից բխող մարտահրաւէրների սթափ գնահատումից՝ յենուելով պատմական փորձի վրայ: Պատմական փորձի նշանակութիւնն այստեղ յստակ է ընդգծւում. այն օգնում է նոր իրողութիւնների լոյսի ներքոյ տարբերել անհրաժեշտ մարտավարական փոփոխութիւններն այն հիմնարար նպատակներից, որոնք պէտք է մնան անփոփոխ:

Քաղաքական պայքարի կենսունակութիւնը հէնց այս հաւասարակշռութեան պահպանման մէջ է՝ ճկուն մարտավարութիւն՝ անփոփոխ նպատակներ: Այդ հաւասարակշռութիւնը պահանջում է իրատեսօրէն վերագնահատել միջոցները, մարտավարական առաջնահերթութիւններն ու գործողութիւնների ձեւերը՝ առանց վերանայելու այն հիմնարար նպատակները, որոնց շուրջ ձեւաւորուել է քաղաքական կամքը:

Ռոստոմի տեսութեան խորքային պահանջը, ի վերջոյ, սա է՝ փոխել յեղափոխական պայքարի միջոցներն ու մարտավարութիւնը՝ փոփոխուող պայմաններին համապատասխան, բայց՝ պահպանել այն հիմնարար նպատակներն ու քաղաքական կամքը, որոնք սահմանում են պայքարի պատմական ուղղութիւնը:

«Դրօշակ», թիւ 9, 2026
(Շար. 2 եւ վերջ)

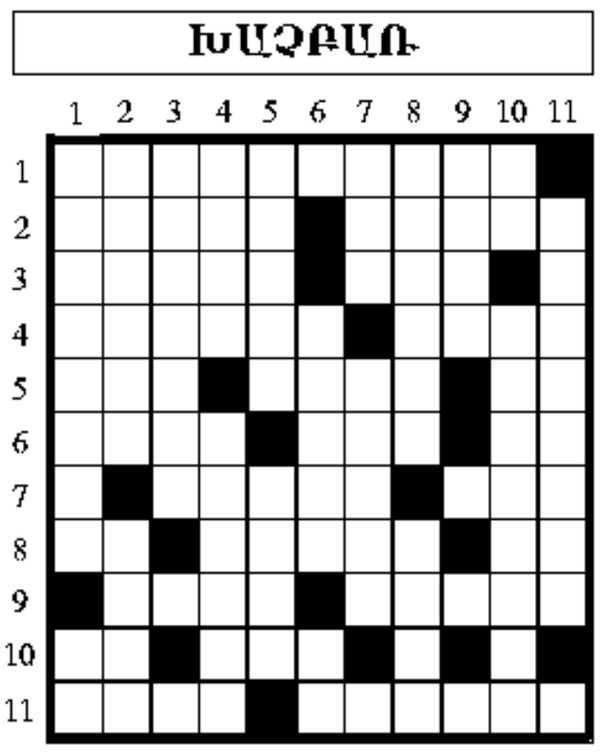
ՕՐԱՑԵՑՔ

17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

- ●1840.- Ծնունդ բանասէր, բանահաւաք եւ ազգագրագէտ Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանի, Վանի մէջ: Վախճանած է 1892-ին, ծննդեան տարեդարձի օրը, Պոլսոյ մէջ:
- ●1861.- Մահ բանասէր, Սայաթ Նովայի երգերը յայտնաբերող ու անոնց առաջին մեկնաբան Գէորգ Ախվերդեանի, Թիֆլիսի մէջ: Ծնած էր 1818-ին, Թիֆլիս
- ●1877.- Ծնունդ թատերագիր եւ բառարանագիր Մամիկոն Գէորգեանի, Նախիջեւանի Քաղաքիկ գիւղը: Մահացած է 1962-ին, Երեւան:
- ●1886.- Ծնունդ բժիշկ եւ հասարակական գործիչ Արտաշէս Բաբալեանի, Շուշիի մէջ: Մահացած է 1959-ին, Թեհրան:
- ●1891.- Ծնունդ ճարտարապետ Տիրան Երկանեանի, Կարնոյ մէջ: Մահացած է 1963-ին, Երեւան:
- ●1896.- Ծնունդ բանաստեղծ, գրականագէտ, բանասէր, թատերագէտ եւ բանահիւսագէտ Արշալոյս Արշարունիի (Չինարեան), Կաղզուանի մէջ: Մահացած է 1985-ին, Մոսկուա:
- ●1924.- Ծնունդ գրականագէտ քննադատ Սերգեյ Սարինեանի, Արցախի Սեյտեղէն գիւղը: Մահացած է 2017-ին, Երեւան:
- ●1927.- Ծնունդ գեղանկարիչ Առաքել Առաքելեանի, Երեւանի մէջ: Մահացած է 1991-ին, Երեւան:
- ●1950.- Ծնունդ Արցախեան ազատամարտի մասնակից Վլադիմիր Ալեքսանեանի, Նուխիի մէջ: Նահատակուեցաւ 1993-ին, Մարտակերտի Մանիքլու գիւղին մէջ:
- ●1992.- Արցախի Հանրապետութիւնը կ'ունենայ իր զինանշանը եւ քայլերգը:

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Մարդ արարածը այդպիսին է:
2. Սպանութիւն - Գիտական համայնավարութեան հիմնադիրը:
3. Արական անուն - Ամերիկեան լիճ:
4. Երաժշտական չափ - Չիւտ:
5. Պահեցողութիւն - Զոդիակուի նշաններէն - Ածականակերտ մասնիկ:
6. Կայեկ - Ապուառ - Տարիք:
7. Խաշած ցորեն - Պատուղի աղտաւազ:
8. Ձայնանիշ - Անիրաւել - Լեզուով մը՝ այո՛:
9. Ի հարկէ - Իգական օտար անուն:
10. Ցուցական ածական - Կղպանքի ծակ:
11. Էրի եւ Սելծի եղբայրը - Մորթի արտաթորում:

ՈՒՂԱՀԱՅԱՑՔ

1. Հայ առաջին տպագրիչը՝ Յակոբ - Ճափոնական դասական թատրոն:
2. Ճաշատեղանի սպասներէն - Արական անուն:
3. Մեղմահոս, հանդարտագնաց:
4. Մեծ մուրճ - Մանանայ:
5. Ուսուցի - Կոխելով պնդացած:
6. Վայելուչ - Կրկնուած բաղաձայններ:
7. Յապաւուած՝ արաբական պետութիւն - Կոկել:
8. Աւելցու ֆուլ - Ակռաները մասամբ պատող միս:
9. Բրինձ:
10. Տառի մը դրացինը - Դերենիկ Դեմիրճեանի երկերէն:
11. Միջերկրականեան կղզի:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱՋԱՐԵԱՆ

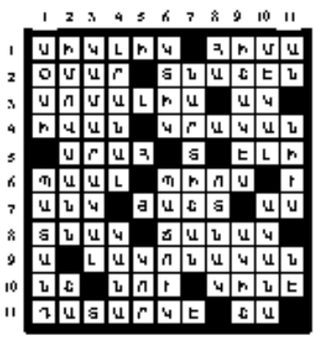
ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9			1			6		
3				5				
		2			3			1
		4			5			
1				9			7	
7			4			1	9	
	2						3	5
	7				6			
		1	9				4	

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գծագրացը բաղկացած է իրարազանչիւրը 9 քառակուսի հաջորդ 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իրարազանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը զետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իրարազանչիւր շարք, ուղղահայեաց իրարազանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսիներուն իրարազանչիւր բաժին ունենայ 1ԷՆ 9 թուանշանները՝ իրարազանչիւր թուանշան միայն մէկ անգամ գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ ո՛չ մէկ պատահական թուանշան է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԲԱՌԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9	4	7	1	8	3	2	6	5
3	2	6	5	4	9	8	1	7
5	8	1	2	6	7	4	9	3
1	5	8	9	3	2	6	7	4
4	7	2	6	1	8	5	3	9
6	3	9	4	7	5	1	2	8
2	9	3	8	5	1	7	4	6
8	1	4	7	9	6	3	5	2
7	6	5	3	2	4	9	8	1

ԱՅՍՕՐ՝ «ՎԱՆԱՅ ՁԱՅՆ»-ԷՆ

Radio Voice of Van - Վանայ Ձայն FM: 94.7 եւ 95 MHz

7.00- Քայլերգներ
7.03- Առաւօտ լուսոյ / Բարի լոյս
7.15- Հանդարտ երգեր
7.30- «Բարեւ»
8.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
9.00- «Բարեւ»
10.00- Ժողովրդային երգեր
10.30- Հայկական աշխարհի լուրեր
10.45- Եղանակներ
11.00- «Օրուան հետ»
11.10- Սփիւռքահայ երգիչներու կատարումներ
12.00- «Երկրի հարցը». հիւր՝ իրաւապաշտպան Լարիսա Ալավերտեան
12.30- Նոր երգեր
1.00- Ազգային-հայրենասիրական երգեր
1.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
2.00- «Յիշատակելիները» (Ռազմիկ Գալստեան)
2.05- Յեղափոխական երգեր
3.00- «Քըլ եոմ պիոյմու» **(ուղիղ՝ դիմատետրով)**
4.00- «Գրական անդաստան» (հատուածներ հայ գրագէտ, հոգեբան եւ դատական փորձագէտ Էլտա Կրինի «Գիշերային էդիւտ» գիրքէն)
4.20- Հայրենի սիրուած երգեր
5.00- «Վանայ Ձայն»-ը երեկոյեան
5.05- «Ունկնդրութեան վայելքը» (Գարմէն Աճէմեանի հետ)
5.30- Խանդավառ երգեր
6.00- Յատուկ հանդիպում՝ Սիմոն Աբգարեանի հետ **(դիմատետրով)**
6.30- Լուրեր - Առողջապահական խորհուրդ
6.50- Հայրենի խումբերու կատարումներ
7.30- Լիբանանահայ երգիչներու երգեր
8.00- Օրուան երգիչ (Մասիս Յունանեան)
8.30- Radio Jazz
9.30- Հայկական աշխարհի լուրեր (կրկ.)
9.45- Էսդրատային երգեր
10.00- «Ոսկի աքաղաղ» (Ը. հաղորդում)
10.30- Զուգերգներ
11.00- Սիրային երգեր
12.00- «Յիշատակելիները» / Յեղափոխական երգեր
2.00- Նոր երգեր
3.00- Կրկնութիւններ
5.00- Հայերէն այլազան երգեր
6.00- Հանդարտ երաժշտութիւն

ԱԴՈՐԵԱՆ ԵՒ ԲԻՉԱԽՉԵԱՆ ԿԸ ՓԱՅԼԻՆ ԻՐԵՆՑ ԱԿՈՒՄԲՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Շաբաթավերջին Արժանթինի բաժակի կիսաւարտականի մրցումներուն, Պանֆիլտ 3-0 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Պոքա Ժունիորզէն:

Պանֆիլտ, որուն մաս կը կազմէ հայ միջնապահ Թոմաս Ադորեան, շատ բարձր մակարդակի ելոյթ մը ունեցաւ: Ան 93 տոկոս փոխանցումներու ճշգրտութիւն ունէր եւ 2 անգամ լրջօրէն վտանգեց Պոքայի բերդը իր հարուածներով:

25 տարեկան Ադորեան վերջերս Հայաստանի հաւաքական չէր հրաւիրուեր այն պատճառով, որ ան կը մերժէր խաղալ առանց Լուքաս Սելարայեանի, որ որոշած էր այլեւս չմասնակցիլ ազգային խումբին հետ յառաջացած տարիքին եւ երկար ճամբորդութիւններու պատճառով:

Նոյնիսկ Եղիշէ Մելիքեան նոյն բանը պատմած էր, թէ Հարաւային Ամերիկայի մէջ մեծ թիւով լաւ հայ մարզիկներ կան, բայց անոնք դժուարութիւն կ'ունենային երկար ճամբորդութիւններ կատարելու եւ մարզական հաւաքին ուշ միանալու կապուած խընդիրներով:

Նշենք, որ Ադորեանի շնորհիւ է, որ Պանֆիլտ հասած էր կիսաւարտական, ուր քառորդ աւարտականին նշանակած էր Տեփորթիվօ Ռիեսթրայի դէմ հաւասարութեան կոլը, ապա փենալթիներով յաղթած էր մրցակիցին: Ադորեան բաժակի մրցաշարքին երկու կոլ նշանակած էր Պանֆիլտի հետ:

Պոքա Ժունիորս աւարտականին պիտի մրցի Փլաթենսէի դէմ, որ փենալթիներով դուրս ձգած էր Աթլեթիքօ Թուքումանը (5-4):

Ախոյեանութեան Ա. խմբակին գծով Պոքա Ժունիորզ կը գրաւէ դասաւորման Բ. դիրքը, մինչ Փլաթենսէ՝ 10-րդ դիրքը:

Միւս կողմէ, Հայաստանի միջնապահ Վահան Բիչախչեան Լեկիա Վարշաւայի հետ բարեկամական մրցում մը ունեցած է Փոկոնի դէմ եւ 4-2 արդիւնքով յաղթած: Բիչախչեան կրցած է կոլ մը նշանակել իր

նախկին ակումբին դէմ: Տակաւին վերջերս վիրաւոր Բիչախչեան նոր վերադարձած էր դաշտ, եւ այդ պատճառով ալ չէր կրցած միանալ ազգային խումբին:

27 տարեկան Վահան Բիչախչեան 60 վայրկեան տեւող մրցումին մասնակցած էր եւ կոլ նշանակած 54-րդ վայրկեանին:

ՄԱՐԱԼ ԱՐԹԻՆ ԿՈԼ ՆՇԱՆԱԿԵՑ ՀԻՄՄԱՅԻ ՀԵՏ

Հայաստանի աղջկանց ֆութպոլի ազգային խումբի խմբապետ Մարալ Արթին կոլ մը նշանակեց իր խումբին՝ Հիմմայի հետ, որ 5-3 արդիւնքով յաղթեց Ուլային, Սէուտական Արաբիոյ ֆութպոլի ֆետերասիոնի աղջկանց բաժակի 2026-2027 տարեշրջանի 1/8-րդ հանգրուանին:

Սէուտական Արաբիոյ Բ. դասակարգին մաս կազմող Հիմմա ակումբը կրցաւ դուրս ձգել բարձրագոյն դասակարգի Ուլան:

29-րդ վայրկեանին Ուլա կրցած էր նշանակել մրցումին առաջին կոլը, բայց Մարալ Արթին ազատ հարուածով նշանակած էր հաւասարութեան կոլը: Այս կոլէն ետք Հիմմա սկսած էր տիրապետել: Հանդիպումի գլխաւոր աստղը դարձաւ ալճերիացի միջնապահ Խուլուտ Ուրնանին, որ հեթ-թրիք իրագործեց, մինչ կոլ մը եւս նշանակեց Ֆաթիմա Սուֆիանի:

Այս յաղթանակին շնորհիւ Հիմմա առաջին անգամ ըլլալով իր պատմութեան ընթացքին կրցաւ հասնիլ քառորդ աւարտական հանգրուան, ուր պիտի մրցի անցեալ տարուան բաժակակիր Նասրի դէմ:

Պէտք է ըսել, որ Սէուտական Արաբիոյ աղջկանց ֆութպոլի պատմութեան 5-րդ բաժակի մրցաշարքն է, եւ առաջին անգամ ըլլալով Բ. դասակարգի խումբ մը կը հասնի քառորդ աւարտական:

Աւելցնենք, որ Հիմմա ակումբը ունի 5 օտար մարզիկներ՝ հայաստանցի Մարալ Արթինի եւ ալճերիացի Խուլուտ Ուրնանտիի կողքին քամերունցի Հանրիեթ Աքապա (յետսապահ), պրազիլցի Ժայնէ Լեմքէ (միջնապահ) եւ յորդանանցի Լանա Ֆիրաս (Յորդանան):

Նշենք, որ Ռիատ (2022-2023), Ուլա (2023-2024), Նժում (2024-2025) եւ Թարաժի (2025-2026) եղած են Սէուտական Արաբիոյ բաժակակիրները:

ԱԶԳԵՐՈՒ ԼԻԿԱ

- ԱՆԳԼԻԱ ՅԱՂԹԵՑ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ
- ԻՏԱԼԻԱ ԴՈՒՐՍ ՄՆԱՑ ՊԱՐՏՈՒԵԼԷ ԵՏՔ ՊԵԼՃԻՔԱՅԷՆ (4-1)

43 մրցումներ անյաղթ մնալէ ետք, Սպանիա 3-2 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Անգլիայէն, Ազգերու լիկայի 6-րդ շաբթուան մրցումներուն:

Անգլիա յառաջացած էր 3-0 արդիւնքով, բայց փենալթիէ մը եւ կարմիր քարտէ մը ետք աշխարհի ախոյեան Սպանիա վերադարձաւ մրցումի մթնոլորտին եւ քիչ մնաց վերջին վայրկեաններուն հաւասարէր:

«Պալոն տ'օր»-ի տիտղոսակիր Հերի Քէյն փենալթիով կոլ նշանակեց իր յաջորդական 7-րդ մրցումին օտար դաշտի վրայ՝ հաւասարելով 78 տարի առաջ Թոմ Ֆինիի մրցանիշին: Թոմաս Թուխելի մարզած խումբը բաւական լաւ ձեւով կը խաղար եւ Բ. կիսախաղի առաջին 12 վայրկեաններուն 2 կոլ եւս աւել-

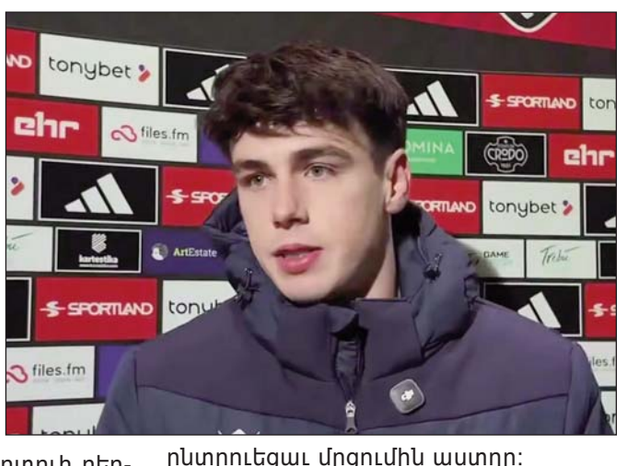

ցուց շնորհիւ Էզրի Քոնսայի եւ Պեն Ուայթի: 63-րդ վայրկեանին Անթոնի Կորտընի սխալէն ետք գնդակը արագ ձեւով հասաւ Լամին Եամալին, որ ոչ միայն

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԻՇԻԵԻ ՀԵՐՈՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԿԷՏԸ՝ ՌԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Հայաստանի ազգային խումբը, որ իր միակ յաղթանակը արձանագրած էր անցեալ 25 սեպտեմբերին Լաթվիոյ դէմ (2-0), լաւ ձեւով սկսաւ ելոյթը, ուր Արթուր Սերոբեանի հարուածը զսպեց բերդապահ Ռիհարտա Մաթրեվիչ, մինչ Ժիրայր Շաղոյեանի ազատ հարուածը քիչ մը շեղեցաւ իր նպատակին:

Միւս կողմէ, Լաթվիոյ ամէնէն լուրջ առիթին Լուքաս Վափնէի հարուածը վարպետօրէն զսպեց Ուրարտուի բերդապահ Ալեքսանտր Միշիեւ: Կիսախաղէն քիչ մը առաջ Նայիր Թիքնիզեանի հարուածը ուղղակի բերդապահ Մաթրեվիչի վրայ էր, մինչ Միշիեւ երկու անգամ զսպեց Կութքովսքիսի հարուածները: Նարեկ Գրիգորեանի հարուածն ալ զսպեց Մաթրեվիչ, մինչ 22 տարեկան Միշիեւ անգամ մը եւս հերոսացաւ Կութքովսքիսի հարուածը զըսպելով:

Կիսախաղէն ետք, Միշիեւ 5 ստոյգ առիթներ եւս զսպեց, մինչ Նարեկ Յովհաննիսեանի եւ Կարլեն Յովհաննիսեանի առիթներն ալ զսպուեցան Լաթվիոյ բերդապահին կողմէ:

Ի վերջոյ, մրցումը վերջ գտաւ ճերմակ հաւասարութեամբ, ուր Միշիեւ ընտրուեցաւ մրցումին աստղը:

Հայաստան իր մրցումները աւարտեց 6 կէտերով՝ 2 կէտերով ետ մնալով Բ. դիրքը գրաւած Կիպրոսէն, որ 4-1 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Մոնթենեկրոյէն:

Այժմ Հայաստան մինչեւ գարուն մըրցում չունի՝ մինչեւ 2028-ի Եուրոյի զտումի մրցումները: Կը յուսանք, որ վիրաւորներուն վերադարձով հաւաքականը շատ աւելի լաւ արդիւնքներ ձեռք ձգէ եւ պատմութեան մէջ առաջին անգամ ըլլալով հասնի գլխաւոր մրցաշարքի մը, այս պարագային՝ Եուրօ 2028-ի մրցաշարքին, որ տեղի պիտի ունենայ Բրիտանիոյ (Անգլիա, Սկովտիա եւ Կալես) եւ Իրլանտայի մէջ:

ՌՈՄԱՐԻՈՅԻ ՍՈՒՐ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ...

Պրազիլի ազգային խումբի պատմական յառաջապահ Ռոմարիօ, որ 1994-ին աշխարհի ախոյեան դարձած էր Պրազիլի հետ, սուր քննադատութեան ենթարկած է «Սելեսաօ»-ի գլխաւոր մարզիչ Քարլօ Անչելոթթին՝ պահանջելով իտալացի մասնագէտին հրաժարականը: Ռոմարիոյի զայրոյթին պատճառը Պրազիլի ազգային խումբի պարտութիւնն էր վերջերս՝ Սինկափուրի մէջ, ուր Պրազիլ 3-2 արդիւնքով պարտուած էր Ճափոնէն:

Մրցումի աւարտին Ռոմարիօ ընկերային ցանցերու վրայ քննադատած է Անչելոթթին եւ Պրազիլի ֆետերասիոնի նախագահը:

«Անչելոթթի՛, կը բաւէ այլեւս: Հաւաքէ՛ ամէն ինչ եւ հեռացի՛ր: Ոչ մէկը կասկած ունի քու կարողութիւններուդ: Դուն համաշխարհային ֆութպոլի պատմու-

թեան մեծագոյն մարզիչներէն մէկն ես: Բայց ակմբայի մակարդակով: Պրազիլի ազգային խումբին հետ

Շար.ը՝ էջ 8

ՄԵՍՍԻԻ ԵՒ ՌՈՆԱԼՏՈՅԻ ԼՔԵԼԷՆ ԵՏՔ ԱՐԺԱՆԹԻՆ ԵՒ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼ ԱԶԴՈՒԵՑԱՆ

Լիոնել Մեսսին եւ Քրիսթիանօ Ռոնալտոն իրենց ազգային խումբերուն հետ ելոյթները աւարտեցին վերջերս, բայց ըստ երեւոյթին, երկուքին ազգային խումբերն ալ տակաւին պէտք ունէին անոնց ներկայութեան:

Մեսսի 39 տարեկանին վստահաբար նոյն Մեսսին չէ վերջին տարիներուն, բայց պէտք է ըսել, որ ան տակաւին կը փայլէր իր խմբակիցներուն աշխատանքով:

Ռոնալտօ 41 տարեկանին ֆիզիքականով շատ աւելի լաւ է Մեսսիէն, բայց անոր լքելուն պատճառը ո՛չ տարիքն էր, ո՛չ ալ յոգնութիւնը, այլ ազգային խումբի մարզիչին հետ իր անձնական հարցը:

Եթէ իրականութեան նայինք, Փորթուգալ լաւ խումբեր ունեցած էր 1960-ականներուն օրինակ Էօսեպիոյի օրերուն, 1982-ականներուն Շալանայի օրերուն, կամ Փաուլօ Ֆութրէի կամ աւելի ուշ Ռուի Քոշթայի, Փաուլօ Սուսայի կամ Լուիս Ֆիկոյի եւ Տեքոյի օրերուն: Բայց պէտք է ընդունիլ նաեւ, որ Քրիսթիանօ Ռոնալտոյէն ետք Փորթուգալ լուրջ թեկնածու սկսած էր ըլլալ եւ վերջին 10 տարիներուն սկսած էր յաղթելու հաւատքը ունենալ 2016-ի Եուրոյի տիտղոսէն ետք:

Ռոնալտօ զգալի է, որ բնաւորութեամբ Մեսսիի նման չէ, զօրաւոր անհատականութիւն ունի եւ վերջին տարիներուն իր խմբակիցներուն վրայ ճընշում կը բանեցնէր աւելի լաւ խաղալու, մինչ Մեսսիի խմբակիցները աւելի կը դիւրացնէին անոր գործը՝ յարմարելով անոր խաղաոճին:

Օրեր եղան, երբ Փորթուգալի ազգային խումբը սպասուած արդիւնքը չէր տար, որովհետեւ Ռոնալտոյի ներկայութեան իր խմբակիցներէն ոմանք գոհ չէին երկրորդական աստղի դեր ստանձնելու: Այժմ Ռոնալտոն չկայ եւ Փորթուգալ իր առաջին մրցումին 1-4 արդիւնքով պարտութիւն կրեց Դանիայէն՝ Պրակայի մէջ:

Փորթուգալ առիթներ ստեղծեց, բայց արդիւնաւէտ չէր, եւ ըստ երեւոյթին Ռոնալտոյի բացակայութիւնը իր ազդեցութիւնը ունէր, եւ Փորթուգալ վերադարձած էր իր նախկին օրերուն, ուր թեկնածու չէր ըլլար: Արժանթինի պարագան ամբողջովին այլ բան է, բայց վստահաբար առանց Մեսսիի Արժանթին կրնայ շարունակել:

ԽԵՍՈՒՍ ՕՎՈՆՈՅԻ ՊԱՏԻԺԸ

Սպանիոյ ֆութպոլի ֆետերասիոնի կարգապահական կոմիտէն հրապարակեց Անտորրայի բերդապահ Խեսուս Օվոնոյի պատիժին վերաբերեալ որոշումը: Վերջինիս հետ արկածին պատճառով մահացած էր Թեներիֆէ ակումբի յառաջապահ Խեսուս Տի Միկելը:

12 մրցումներով կախակայուած է բերդապահ Օվոնօ, ինչպէս նաեւ ենթարկուած է նիւթական տուգանքի, որուն յստակ գումարը կոմիտէի որոշումին մէջ չէ նշուած:

Այսպիսով, Օվոնօ դաշտ չի կըրնար վերադառնալ մինչեւ փետրուար 2027, եւ պիտի բացակայի 17 յունուարին, Թեներիֆէի դէմ դարձի մրցումին:

Աւելցնենք, որ աւելի կանուխ Օվոնօ կը մտածէր նոյնիսկ ֆութպոլի իր ասպարէզը լքելու մասին՝ անհանգիստ զգալուն պատճառով:

Միւս կողմէ, Սպանիոյ ոստիկանութիւնը տակաւին իր հետաքննութիւնները չէ աւարտած: Լուրեր կային, որ բերդապահը կըրնայ նոյնիսկ բանտարկուիլ, հակառակ անոր որ ոչ մէկ փաստ կար, թէ Օվոնօ դիտմամբ կատարած էր իր արարքը, որ պարզապէս արկած մըն էր, ոչ աւելի:

ՓԵՔԻՆ. «ՃԻՆՓԻՆԿ 19 ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Նշեալ վեհաժողովը պիտի գումարուի Ասիա-Խաղաղական ովկիանոսի պետութիւններու տնտեսական գործակցութեան՝ ԱՓԵՔ-ի չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի օր գումարուելիք վեհաժողովի ծիրին մէջ:

Ամերիկացի պաշտօնատար մը «Ֆայնենշըլ Թայմզ»-ին յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփ սպասուող եռակողմ վեհաժողովի ընթացքին հիւլէական զէնքի տարածման վերջ տալու թղթածրարը պիտի արծարծէ:

Աղբիւրներ օրաթերթին ըսած են, թէ Չինաստանը, Ռուսիան ու Միացեալ Նահանգները եռակողմ ժողովը գումարելու որոշում տուած են՝ առանց նախապէս անոր օրակարգին շուրջ համաձայնելու:

Ամերիկացի պաշտօնատար մը այս ծիրին մէջ «Ֆայնենշըլ Թայմզ»-ին յայտնեց, որ Թրամփի եւ Հիւսիսային Քորէայի ղեկավար Քիմ Եոնկ Ունի միջեւ Չինաստանի կամ Ֆիլիփեան կղզիներուն մէջ հանդիպումի կայացման ծրագիր գոյութիւն չունի:

Չինաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Մաօ Նին աւելի ուշ, մեկնաբանելով այս շաբաթ Չինաստանի, Ռուսիոյ եւ Միացեալ Նահանգներու ղեկավարներու յառաջիկայ եռակողմ հանդիպումը, յայտնեց. «Գործակցութեան ամրապնդումը, տարակարծութիւններու կարգաւորումը եւ Չինաստանի, Ռուսիոյ ու Միացեալ Նահանգներու յարաբերութիւններու կայունացումը կը բխին բոլոր երեք երկիրներու շահերէն, կը համապատասխանեն միջազգային ընտանիքի սպասումներուն եւ կը նպաստեն համաշխարհային իրավիճակի կայունացման, ինչպէս նաեւ երկխօսութեան եւ համագործակցութեան զարգացման»:

«Ներկայ պայմաններուն մէջ այս երեք երկիրներու ուսերուն կ'իյնայ համաշխարհային մարտահրաւէրներուն միասնաբար հակազդելու եւ խաղաղութեան ու կայունութեան նպաստելու կարեւոր պատասխանատուութիւնը», շեշտեց ան:

Նին յիշեցուց, որ Չինաստանը, Ռուսիան եւ Միացեալ Նահանգները ՄԱԿ-ի հիմնադիր երկիրներ են եւ համաշխարհային կազմակերպութեան Ապահովութեան խորհուրդի մնայուն անդամներ:

Չինաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբերը աւելցուց, որ երեք պետութիւնները «ուս- ուսի տուած յաղթանակ արձանագրած են համաշխարհային հակաֆաշական պատերազմին ընթացքին»:

Քրեմլին յայտարարեց, որ հինգշաբթի օր Չինաստանի մէջ գումարուելիք ժողովը համաշխարհային հարցերուն վրայ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ:

Ռուսիոյ նախագահի խորհրդական Եուրի Ուշաքով յայտնեց. «Կարելի չէ չափազանցել այս ժողովին խորհրդանշական կարեւորութիւնը: Անիկա իր տեսակին մէջ առաջինն է: Համաձայնութիւն գոյացաւ զայն կազմակերպելու փոխադարձ հասկացողութեան եւ Համաշխարհային Բ. պատերազմի ընթացքին մեր երեք երկիրներուն միջեւ գոյութիւն ունեցած դաշինքի ոգիով՝ կեդրոնանալով ՄԱԿ-ի հիմնադրութեան մէջ մեր երկիրներու գործակցութեան վրայ»:

ՌՈՄԱՐԻՈՅԻ ՍՈՒՐ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

մինչեւ օրս տակաւին յստակ բան մը չտեսանք: Մենք այլեւս չենք դիմանար», նշած է Ռոմարիո: Խօսքը Պրազիլի ֆետերասիոնի նախագահ Սամիր Խաուտիին ուղղելով ան աւելցուց. «Դուն երիտասարդ ես, պրազիլցի, եւ կը հաւատամ, որ կը ցանկաս մեր ֆութպոլին յաջողութիւնը: Ժամանակն է ապացուցելու, որ համարձակութիւն ունիս որոշում կայացնելու: Կարելի չէ ազգային խումբի մարզաշապիկի հեղինակութեան հետ խաղալ: Մենք արդէն բաւական ամօթալի պահեր ունեցանք եւ չենք կրնար վտանգել ու ձախողիլ յաջորդական մոնտիալներու: Երբ Մոնտիալը վերջանայ, լալը այլեւս իմաստ չունի: Գործելու ժամանակը հիմա է»:

Նշենք, որ Ճափոն 2 կոլ նշանակած էր: Թէեւ Վինիսիուս Ժունիոր 2 կոլ կըրցած էր նշանակել եւ հաւասարեցնել արդիւնքը, բայց մրցումի 91-րդ վայրկեանին Ճափոն կոլ մը նշանակած էր, որմէ ետք իրաւարարին որոշումին դէմ բուռն բողոքելու պատճառով վտարուած էին Անչելոթթին ու խմբապետ Ռաֆինիան: Պրազիլցիները կը բողոքէին, թէ իրաւարարը պէտք էր ֆաուլ շնորհէր ի նպաստ Պրազիլի, որմէ ետք գընդակը հասած էր Քովենթրիի միջնապահ Թացուհիրօ Սաքամոթոյի, որ նշանակած էր Ճափոնի յաղթանակի կոլը:

Նշենք, որ Անչելոթթիի գլխաւորութեամբ Պրազիլ 21 մրցումներ կատարած էր եւ կրած իր 5-րդ պարտութիւնը: Մրցումէն ետք Անչելոթթի յայտնած էր, թէ Պրազիլ բաւական լաւ խաղցած է եւ կրցած 2 կոլ ստանալէն ետք վերադառնալ մրցումի մթնոլորտին եւ հաւասարիլ: Նշենք, որ այսօր կէսօրին Պրազիլ պիտի մրցի Սինկափուրի դէմ:

ՏԱՊԼԻՆԻ ՄԷՋ ՈՐԴԵԳՐՈՒԵՑԱՒ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ...

Շարունակուած Ա. էջէն

խառնածին սպառնալիքները ներառող: Այսպէս, հռչակագիրին միացած պետութիւնները «ամէնէն վճռական ձեւով կը դատապարտեն Մոսկուայի ուժեղացած խառնածին արշաւները» եւ մտադրութիւն կը յայտնեն դիմակայելու այդ սպառնալիքներն ու պայքարելու տեղեկատուական միջամտութեան դէմ:

Մասնակից երկիրները յայտարարեցին, որ՝ «եւրոպական երկիրները մեծ պատասխանատուութիւն կը ստանձնեն Եւրոպայի մէջ ապահովութեան համար», ինչ որ, իրենց համոզումով, «դրականօրէն պիտի անդրադառնայ համաշխարհային եւ անդրատլանտեան ապահովութեան վրայ»:

Հռչակագիրին միացած պետութիւնները վերահաստատեցին իրենց աջակցութիւնը Ուքրանիոյ անկախութեան, ինքնիշխանութեան եւ տարածքային ամբողջականութեան՝ երկրի միջազգայնօրէն ճանչցուած սահմաններուն մէջ:

«Անոնք կ'ընդգծեն Ուքրանիոյ ապահովութեան ամուր եւ վստահելի երաշխիքներ տրամադրելու անհրաժեշտութիւնը եւ կը վերահաստատեն ատիկա ընելու իրենց մտադրութիւնը՝ ապագային Եւրոպայի մէջ յարձակողականութեան կրկնութիւնը կանխելու համար», կը նշուի փաստաթուղթին մէջ, որ հրապարակուած է Էլիզէի պալատի պաշտօնական կայքին վրայ:

«Անոնք կ'ընդգծեն, որ Ուքրանիոյ ապահովութիւնը եւրատլանտեան ապահովութեան անբաժանելի մասն է, եւ Եւրոպայի ռազմավարական կայունութեան գործին մէջ ապագայ զարգացումները պայմանաւորուած պիտի ըլլան Ուքրանիոյ մէջ պատերազմի աւարտով», նաեւ կը նշուի հռչակագիրին մէջ:

Փաստաթուղթին մէջ տեղ գտած են նաեւ տարբեր նիւթեր՝ ահաբեկչութեան, թմրամիջոցներու վաճառքին եւ ապօրինի ներգաղթին դէմ պայքարին վերաբերող:

Մինչ պաշտօնական Երեւանը կը լռէ հռչակագիրին չմիանալու պատճառներուն մասին, Ազրպէյճանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Այխան Հաճիզատէ յայտարարեց, թէ Պաքու չէ միացած Տապլինի վեհաժողովի երեք փաստաթուղթերուն, որոնց կարգին վերոյիշեալ հռչակագիրին, քանի որ անոնք յաւելեալ իրաւական եւ քաղաքական պարտաւորութիւններ կը ստեղծեն, մինչդեռ իրենք Եւրոպական համայնքի վեհաժողովին կը մասնակցին փոխադարձ հետաքրքրութիւն ներկայացնող հարցերու շուրջ միտքերու փոխանակման եւ մասնակից պետութիւններուն հետ համագործակցութեան կարելիութիւններու ընդլայնման նպատակով, կը փոխանցէ «Ինթըրֆաքս»-ը:

- ԱՆԳԼԻԱ ՅԱՂԹԵՑ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ...

Շարունակուած 7-րդ էջէն

փենալթի շահեցաւ, այլ պատճառ դարձաւ Էլիրթ Էնտըրսընի կարմիր քարտին: Միքել Օյարսապալ նշանակեց փենալթին, եւ 10 վայրկեան ետք Նեքօ Ուիլիամս աւելցուց կոլ մը, բայց Անգլիա կրցաւ 10 մարզիկներով արդիւնքը պահել եւ առաջին դիրքին վրայ աւարտել Ազգերու լիկայի խմբակը:

Նոյն խմբակին մէջ, Խրուաթիա 2-1 արդիւնքով յաղթեց Չեխիոյ: Ինչպէս նշեցինք, Գ. խմբակի առաջին դիրքը գրաւեց Անգլիա, աւելի լաւ կոլեր ունենալով Սպանիայէն: Ա. խմբակին մէջ Ֆրանսա 2-1 արդիւնքով բաւական դժուար յաղթանակ արձանագրեց Թուրքիոյ վրայ, ուր Պորնմաութի յառաջապահ Էլի Ժունիոր Քրուփի յաղթանակի կոլը նշանակեց 80-րդ վայրկեանին:

Ֆրանսա գրաւեց առաջին դիրքը՝ մեծ մասամբ օգտուելով Պելճիքա - Իտալիա (4-1) մրցումին արդիւնքէն: Իտալիա, որ իր վերջին 4 մրցումներուն 3-ը յաղթած էր, իսկ վերջինին՝ 3-1 արդիւնքով Ֆրանսային, կանուխ կոլ մը նշանակեց Էսփոզիթոյի շնորհիւ, բայց Պելճիքա 11 վայրկեաններու ընթացքին 3 կոլեր նշանակեց եւ մինչեւ 20-րդ վայրկեան արդիւնքը 3-1 էր արդէն Պրիւքսելի մէջ: Բ. կիսախաղին Մորտեա կոլ մը եւս նշանակեց եւ Էսփոզիթօ 91-րդ վայրկեանին առիթ ունէր արդիւնքը 4-2-ի դարձնել, բայց անոր փենալթին նպատակին չհասաւ:

Ֆրանսա 13 կէտերով գրաւեց առաջին դիրքը, իսկ Պելճիքա 12 կէտերով՝ 2-րդ: Առաջին երկու դիրքերը գրաւող խումբերը կը հասնին քառորդ աւարտական:

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Հրապարակումին մէջ կը նշուի, որ 2009-ին հայ-թրքական յարաբերութիւններու կարգաւորումը յաջողութեամբ ձախողեցնելէ ետք, Ազրպէյճան ձեռնամուխ եղած է Թուրքիոյ մէջ ազդեցութիւն ձեռք բերելու գործին՝ դառնալով Թուրքիոյ մէջ ամէնէն շատ ներդրում կատարող երկիրներէն մէկը, ընդհուպ մինչեւ լրատուական ալիքի ձեռքբերում:

Անդրադառնալով 21 սեպտեմբերին Ազրպէյճանի դրպրոցներուն մէջ լաչակ կրելու արգելքէն ետք տեղի ունեցած յայտնի զարգացումներուն, կը նշուի, որ, թէեւ Անգարան զիջումներ կը կատարէ, պաշտօնէ կ'արձակէ խորհրդական մը, ձերբակալութիւններ կը կատարէ հակաազրպէյճանական գրառումներ կատարողներու շրջանակներուն, բայց եւ այնպէս Ալիեւ աւելիով կը սրէ իրավիճակը:

«Ալիեւ նոյն ձեւով առանց դադարի կը սրէր իրավիճակը թէ՛ Ռուսիոյ, թէ՛ Ֆրանսայի հետ լարուածութիւններու ժամանակ», կը նշուի գրութեան մէջ:

Ըստ «Թի 24»-ի, Թուրքիան պէտք է հասկնայ, որ Ազրպէյճան 2020-ի Ղարաբաղի պատերազմին յաղթանակէն ետք Թուրքիոյ համար այլեւս «պզտիկ եղբայր» չէ, այլ առանձին արտաքին քաղաքական գործօն:

Անդրադառնալով հայ-թրքական սահմանի բացման հարցին՝ հրապարակումին մէջ կը նշուի, որ Թուրքիա-Ազրպէյճան այս լարուածութեան ծիրին մէջ Թուրքիա պիտի չնախաձեռնէ Հայաստանի հետ սահմանի բացման, որովհետեւ ատիկա աւելիով պիտի սաստկացնէ լարուածութիւնը եւ պիտի ստիպէ Ազրպէյճանը աւելի խստացնելու Հայաստանի նկատմամբ իր կեցուածքն ու պիտի ձգձգէ շրջանային կարեւոր ծրագիրները:

ՔԱԼԼԱՍ. «ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆ Է...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Քալլաս նշեց, որ Սուրիան կարիքը ունի մեծ ներդրումներու՝ իր հաստատութիւնները վերակառուցելու եւ բարեկարգումներ գործադրելու համար:

Ան ըսաւ, որ Եւրոպական Միութիւնը կ'ուզէ, որ սուրիացի տեղահանուածները իրենց բնակավայրերը վերադառնան, եւ այդ վերադարձը պատշաճ պայմաններու պատրաստութիւն կը պահանջէ:

Եւրոպական Միութեան արտաքին ու անվտանգութեան քաղաքականութեան բարձրագոյն յանձնակատարը նշեց, որ երկու կողմերուն միջեւ գործակցութիւնը կարելի է ընդլայնել՝ աւելցնելով, որ Սուրիոյ կայունութիւնը ի շահ Եւրոպայի եւ ամբողջ շրջանին է:

Քալլաս ժողովէն ետք ալ յայտարարեց, թէ Եւրոպական Միութեան անդամ 27 պետութիւնները համաձայնած են Սուրիոյ հետ գործընկերութեան համաձայնութեամբ յառաջ ընթանալու:

ԱՐԱՂՉԻ. «ԿԱՅՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՃԱՄԲՈՎ ԼՈՒԾՄԱՆ ...»

Շարունակուած Ա. էջէն

Իրանի արտաքին գործոց նախարարութեան բանբեր Իսմայիլ Պաղայի նշեց, որ ամերիկացի պաշտօնատարներուն յաղթանակ յայտարարելէն օրեր ետք զինուորական թաքստոցներ դիմելը «իր ղեկավարներու սուտերէն զայրացած» հասարակական կարծիքը սիրաշահելու բացայայտ փորձ մըն է:

Ան աւելցուց, որ Իրան «կարիքը չունի իր վրայ յարձակում գործողներուն կրկնօրինակը ըլլալու՝ անոնց վրայ յաղթանակ արձանագրելու համար»:

Նշենք, որ Միացեալ Նահանգներու ելեւմուտքի նախարար Սքաթ Պեսենթ յայտարարած էր, որ ապահովական պատճառներով ռազմական տեղափոխուած է:

«Ֆաքս Նիուզ»-ի համաձայն, Պեսենթ միացած է Թրամփի վարչակազմէն մեծաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու, որոնք Ուաշինկթընի մերձակայքը գտնուող զինուորական կառոյցներու մէջ կեցութիւն հաստատած են:

Իրաքի նախագահ Նիզար Ամիտի յայտնեց, որ իր երկիրը պատրաստ է Միացեալ Նահանգներու եւ Իրանի միջեւ խաղաղութեան համաձայնութեան գոյացման օգնելու:

Ան նշեց, որ Պաղտատ շարունակ կը մասնակցի քննարկումներու, որոնց նպատակը երկու կողմերուն միջեւ բանակցութիւնները դիւրացնելն ու անոնց միջեւ խաղաղութեան հաստատման նպաստելն է:

Ամիտի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տանըլտ Թրամփին կոչ ուղղեց՝ վերադառնալու ընտրուելէն ետք պատերազմներուն, ներառեալ Ռուսիոյ եւ Ուքրանիոյ միջեւ պատերազմին վերջ տալու առաջարկին:

